

A cél . . .

A galuti zsidó ifjúság megmentéséért folytatott harc állott mozgalmunk megalakulásának háttérében.

Azok a chavérok, akik 1931-ben elvetették a Hasomér Ha-cair által követett utat és egy új mozgalmat állítottak fel, egy szűklátókörű szekta-szellem ellen harcoltak, egy szeparatizmus ellen, amely arra törekedett, hogy kínai falat emeljen a zsidó mindennapi élet és az ifjúsági mozgalom között. Ezek a chavérok egy széleskeretű osztálpártért, a munkásság szorosabb összefogásáért, egy mindenki számára nyitvaálló kibbuci formáért küzdöttek. Azok a chavérok, akik 1946-ban a Dror ifjúsági mozgalom útját elvetették és régi mozgalmunkat állították fel újból, harcoltak az ifjúsági mozgalmakban való politizálás ellen, amely szöges ellentétben állott a NeCaCh tradícióival, harcoltak egy bizonyos szeparatista párt, szeparatista keretekre való nevelése ellen, a Hanhaga Eljona autonómiáját megtörtni akaró kísérletek ellen, az ellen a szellem ellen, amely *egy bizonyos* hitjasvuti formát szent és sérthetetlennek deklarált és még sok mással szemben, ami a nevelés és az életforma nap-napi kérdéseiben visszatetszést keltett a chavérokban.

De nemcsak negatívumok okozták a szakadást. A chavérok az erdélyi Habonim bő forrásaiból merítettek és a Kibbucon belül egy bizonyos autonómiára törekedtek, mégpedig annak a csoportnak a jogán, amely a Kibbuc Meuchadot egyesíteni akarta a Chever Hakvucottal és a Kibbuc Arcival. A visszataszító politikai harc, a munkásosztálynak a cionizmuson belül történő szétszaggatása és egyenetlensége, fölébresztették chavérjainkban az *egység* régi és mégis új gondolatát, valamennyi kibbuci áramlat igazi egységét, és nem minden kis egység szeparatizmusát, széles osztálpártot, amelyben mindenki megtalálhatja a helyét, amelynek azonban demokratikus formában kell köteleznie chavérjait. Mindez talán nem volt mindjárt kezdetben világos minden chavér előtt, csak később következett be, chavérjainknak azonban az a biztos érzése volt, hogy az eddigi út tovább nem folytatható.

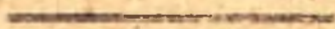
Mi nem vagyunk elkeseredve azok miatt, akik nem csatlakoztak hozzánk, semmiféle gyűlöletet nem táplálunk irántuk. Sokat, nagyon sokat tanultunk a pilug alatt a nyers erőszakból, demagógiából, teherautókkal való „érvelést”, — olyan dolgokat, amelyeket igen nehezen tud elfelejteni az ember. A mi következtetésünk azonban csupán annyi, hogy odakiáltsuk nekik, testvéreinknek: „Nem szabad, hogy *ez* legyen a zsidó ifjúság útja!” Nem szeparatizmus, hanem egység, nem erőszak, hanem felvilágosítás, az ifjúságnak nemcsak felületes megnyerése, hanem egy mélyebbreható nevelés is! Ma, amikor oly kevesen vagyunk, nagyvonalúbbaknak kell lennünk, forradalmiaknak kell lennünk felfogásainkban, amelyek a háború előtt talán helytállóak is voltak.

A magyarországi pilug ebben a zsidó ifjúság lelkéért folytatott harcban csupán egy állomás volt. A harc tovább folyik egész Európában és Erecben. Többnyire csendes és keserves harc, még nincs eldöntve és mögötte talán egész jövőnk sorskérdése áll.

A mi feleletünk világos volt és ez az esztendő sok mindent tett még világosabbá.

A mi feladatunk abban áll, hogy a zsidó ifjúsággal megértessük a mi céljainkat, ami annyit jelent, hogy egy mozgalmat kell felépítenünk. Ezt azonban csak ebben az évben kezdtük meg és folytatni fogjuk.

Hogy miként csináltuk ezt, melyek voltak eredményeink és kudarcaink, erről fogunk Nektek az alábbiakban beszámolni.

Harc az egységért.

... Mozgalmunk eszmevilágának egyik legnagyobb értéke az a hármás gondolat, mely hirdeti *az ifjúsági mozgalmak, a kibbuci letelepedési keretek és az ereci munkásmozgalom politikai keretének egységét*. Abban a nemes versenyben, amely a cionista munkásmozgalmak ifjúsági nevelő keretei között kialakult, az egység gondolata az, amelyről úgy érezzük, hogy nekünk az erőt biztosítja és az önbizalmat adja.

Amikor ezt kimondjuk, természetesen kell, hogy tűnjék előttünk az, hogy mozgalmunk helyét, kapcsolatait, társait a harcban és versenytársait majdnem teljesen ez a gondolat és a velejáró, őt megvalósítani igyekvő tettek határozzák meg. Vizsgáljuk meg tehát, mik voltak azok a források, melyből ideológiánknak ez a pontja kifejlődött, és mik voltak mozgalmunk fejlődésében azok a tények, amelyek fejlődését ehhez a végső következtetéshez vezették.

A cionista mozgalomban ma létező nagy letelepedési kereteket és politikai pártokat mai formájukban túlnyomórészt a harmadik alija-hullám chalucai teremttették meg. Tehát mikor mozgalmunk ideológiai értékeit szélesebb alapokon akarjuk vizsgálni, ebben a harmadik alija koráig kell visszamenni.

Két dolog jellemzi ezt az áramlatot. Az egyik cionista vonalon, a másik szocialista vonalon. Cionista vonalon az, hogy a harmadik alija hullámában találunk először tömegesen cionista ifjúsági mozgalmak által nevelt chavérokot. A másik jellemző tétel, hogy a chalucok magukkal hozták az első világháborút követő nagy orosz forradalom szocialista iskoláját.

Nézzük meg e két tételt külön-külön, mennyiben gazdagították, fejlesztették mozgalmunkat.

Az ifjúsági mozgalom nem speciális jelenség. Kortünet, amelyet megtalálunk az összes európai országokban, minden népnél. Az egyes ifjúsági mozgalmak jellegükben különbözők, az egyes népek gazdasági és kulturális nívója szerint. Általában azonban két nagy csoportra oszthatók. Az egyik, a *cser-*

kész-jellegű mozgalmak, melyeknek bölcsője Angliában volt, és amely innen indult el, hogy elterjedjen úgyszólván az egész világon, a társadalom, a nép középosztályának rétegeiben toborozva tagjait. A másik, a német „szabad-ifjúság” *mozgalmak* mintájára létrejött ifjúsági szervezetek. A kettő között igen nagy a különbség, feladataik és céljaik szempontjából egyaránt. A cserkészmozgalmat a fennálló társadalmi rendnek sikerült saját szolgálatába állítania, és ezért elvesztette azt, amit a német típusú ifjúsági mozgalmaknak sikerült az ifjúság lelkébe beoltaniok, az újabb, igazságosabb és felszabadult társadalmi rend utáni vágyat. A másik nagy különbség a kettő között az, hogy mivel a cserkészmozgalom egy meghatározott életforma keretén belül akarta megalkotni az új embertípust, ezért kialakult és részleteiben kidolgozott nevelési rendszer állott rendelkezésére, míg a kontinentális eredetű mozgalmaknak útkereső jellege ezt nem tudta nyújtani. A *cionista* ifjúsági mozgalmak érdekes szintézisévé váltak a kettőnek. Átvették a németországi mozgalmaktól azoknak intellektuális és erősen szocialista jellegét. Mivel azonban, (és itt kapcsolódik be valójában a cionizmus,) Erecben egy kialakult életforma állt előttük, mely alkalmas volt az újabb, igazabb társadalomra vonatkozó elképzelések megvalósítására, megvolt a nevelés konkrét iránya, és ez megadta a nevelési rendszer kialakítására a lehetőséget. Ezen a vonalon tételezhető fel tehát a cionista ifjúsági mozgalmaknak, és köztük a legrégibb, legnagyobb tradíciókkal rendelkező mozgalomnak, a Hasomér Hacairnak hármass jellege. Az egyik az, hogy nevelő ifjúsági mozgalom. A második, hogy nyújtani tudja chavérjainak a kihasználásmentes szocialista társadalom ideálját. A harmadik pedig, hogy mint zsidó népi mozgalom önként adódott számára az, ami minden más hasonló jellegű mozgalomnál hiányzik, a megvalósítás lehetősége is egy másik nagy célnak, a zsidó népi újjáéledésnek szolgálatában. Abban, ami meghatározta mozgalmunk későbbi útját, különösen ennek az utolsó tételnek van igen jelentős szerepe, mégpedig az a vita, mely eldönteni hivatott, hogy a mozgalom a maga szocialista értékeit milyen mértékben hivatott a cionista célok szolgálatába állítani.

Említettük már, hogy a harmadik aliya után chalucaink legnagyobbbrészt olyan chavérokól adódnak, akik átérték az orosz forradalmat, a nagy rendszerváltozást, és úgyis mint zsidók, az örök elnyomottak, úgyis mint igazabb társadalmi rendszer kereső ifjúsági mozgalmak neveltjei az orosz forradalmi tömegekben természetes elvtársakra találtak és éppen

ezért az orosz szocialista mozgalmak jellege, felépítése és politikai vonalvezetése nem maradt a mi mozgalmainkra sem megfelelő hatás nélkül.

Felmerült tehát a probléma, hogyan lehet Marx tanításait a társadalmi rend megváltoztatásáról és az európai szocialista mozgalmak megvalósító útját a leghelyesebb módon a speciális ereci viszonyokra alkalmazni.

Tudnunk kell, hogy a probléma alapján a Somér Hacair mozgalomban két irányzat alakult ki, az egyik a *somér hacair orthodox* vonala, mely mozgalom ma is magát ezen a néven nevezi, és a másik, a kisebbségi irányzat, mely később kivált a mozgalomból, és megalapította a *NeCaCh mozgalmat*, melynek magyarországi szervezete a mi mozgalmunk, a Habonim.

A vitás pontot legjobban úgy fogalmazhatnánk meg, hogy vajjon a szocialista mag a munkásmozgalomban milyen széles körben kell hogy kifejtse nevelő munkáját. Ezen a téren a Somér Hacair állásfoglalásán az oroszországi munkásmozgalom iskolája fedezhető fel, amelyet ott a speciális politikai helyzet hívott életre. Ennek alapján azt mondja, hogy a mozgalom köteles kiépíteni a munkásmozgalom keretében egy zártkörű élgárdát, amelynek kötelessége maximális előkészítő nevelést nyújtani, és ennek az élgárdának feladata abban az időben majd, amikor eljön a társadalomátalakító megmozdulás pillanata — a harcot vezetni, azt irányítani, s a jövő társadalmának képét megrajzolni. Hogy tagjait a mozgalom erre a nagy és felelősségteljes pillanatra minél alaposabban készíthesse elő, nemcsak nevelőmunkájában, hanem a cionista megvalósítás frontján is szigorúan exkluzív alapokra helyezkedik. A mi véleményünk ebben a kérdésben más volt.

Az ereci munkásmozgalom, valamint az az anyag szociológiai és kultúrális szempontból, mely ezt a mozgalmat alkotja, egészen más, mint az európai munkásmozgalmak. Míg a világ összes többi országában az általános kép azt mutatja, hogy a proletáriátust a faluból, a nyomorból, a földműves-napszámos rétegből a város felé irányuló tömeg alkotja, és osztályharcuknak eredménygörbéje az első perctől a végleges kibontakozás pillanatáig általában felfelé kell, hogy íveljen, ugyanakkor minálunk a proletáriátus a városi declassálódott kispolgárságból kerül ki, és éppen fordítva, mint az európai országokban, részben a követelmények, részben pedig az ezt szemelött tartó ifjúsági mozgalmak nevelőmunkája következtében ez a réteg a falu felé áramlik. Érdekes, és nem megvetendő tény az, hogy az ereci munkásmozgalom elitjét, gerincét mind a mai napig nem

a városi, ipari munkásság, hanem a falusi földműves proletáriátus képezi.

A fentiekből világosan kitűnik, hogy Erecben a cionista ifjúsági mozgalmak neveltjei voltak azok, amelyek az előző aliják sokszor idealista jellegű szocializmusával szemben az országba behozták az aktív osztályharcos munkásszellemet.

Nem kétséges, hogy más előzmények alapján létrejött munkásrétegeknek a körülmények hatása következtében mások az elképzelései a felemelkedés útjáról.

Nem szabad azt megengedni, hogy a társadalom átalakításának a gondolata tisztán a mozgalom neveltjeire és azontúl csak egy kis csoportra korlátozódjék, nem engedhetjük meg azt, hogy a munkástársadalom ugyanabba a hibába essék, ami igen sok helyen megtörtént, hogy ideáljukká és céljukká az osztályok ranglétráján való felemelkedés és nem a társadalom átformálása legyen. Ez a veszély talán inkább fenyegeti Erecben a munkástömegeket, mint egyebütt a világon. Ezért arra a következtetésre jutottunk, hogy az osztályharcos szocializmusra nevelő ifjúsági mozgalmaknak nem szabad a maguk köreibe elzárkózniuk, és pusztán saját kereteiken belül végezniük munkájukat a szélesebb munkásrétegekkel szemben, pusztán a kívülálló irányító szerepét játszaniok, hanem kötelességünk olyan megnevelt sejteket létrehozni, amelyek maguk köré csoportosítva kevésbé megnevelt, kevésbé öntudatos, kevésbé felkészült tömegeket azokkal együtt éljen, együtt folytassa a harcát, és a mindennapi élet apró jelenségein keresztül állandóan és széles rétegben fejtse ki munkásságát, mert ellenkező esetben nem biztosítható egyrészt a munkástömegek chaluci szelleme, másrészt csak így érhető el, hogy harcunk széles alapokra helyeződjék és biztos hátvédet tudjon maga mögött. Konkrét javaslatunk ennek a megoldására az volt, hogy a munkásmozgalomban annak mindhárom megnyilvánulásában, tehát mind a nevelőmozgalom, mind a kollektív életforma és végül a politikai párt felé is olyan széles, átfogó keretet hozzunk létre, amelyben helye van minden cionistának, aki két keze munkájából él, és nem használja ki mások munkáját, és ahol tér nyílik, az avanguard rétegeknek szélesebb körökkel való érintkezésre, és a közvetlen nevelő munkára.

Amikor elváltunk a Somér Hacairtól, nem azért történt ez, mintha nevelési kérdésekben lettek volna differenciáink, sőt ellenkezőleg! Mindazokat az értékeket, amelyeket a Somér Hacaír nevelési módszereiben láttunk, magunkkal vittük az új

keretbe is. Lényegesebb vitapont ennél az életformai keret kérdése, a már előbb említett exkluzivitás vita alapján.

A kibbuci mozgalmak ma is fennálló kereteit a 20-as évek második felében szervezték meg. Akkor jött létre a Somér Hacair-kibbuc Arci-ja is. A Somér Hacair többségi vonalának megfelelően ez a szervezet a zárt kibbuci egység elvét hirdette. Ami azt jelenti, hogy az életformai keretben pusztán a mozgalom által megnevelt emberek számára van hely, tehát kizárólagos közössége lett volna ez, a kinevelt „*munkás-arisztokraciának*”, elzárva ezáltal az ezzel az alapfeltétellel nem rendelkező szélesebb rétegek számára, a hozzájuk vezető utat. A mozgalomnak az a része, azok a kibbucok, melyek a kisebbségi álláspontot képviselték, nem járultak ehhez hozzá, hanem olyan életformai keretet kerestek, amely lehetővé teszi a *munkásosztály széles rétegeinek* a bevonását és nevelését. Hirdettük és hirdetjük, hogy feladatainknak csak akkor felelünk meg, ha nemcsak hogy kinyitjuk kereteinket a nem a mi körünkben nevelkedett munkásság számára, hanem igyekszünk minél szélesebb rétegeket, abszolút fokon az egész munkásosztályt, magunk köré csoportosítani. Egyszóval, egy egységes letelepedési keretet teremteni az egész munkásosztály számára. Chavérjaink ezért nem a Kibbuc Arci, hanem a Kibbuc Meuchad megalakításában vettek részt.

A Kibbuc hirdette a széles, nyílt kollektíva elvét, melyben minden munkásnak, amennyiben munkás és amennyiben cionista, helye van, ha kollektív életformában akar élni.

Ami a legnagyobb differencia volt a mi mozgalmunk képviselői és a többségi állásfoglalás között, ez a garin elmélete. Nem szabad ebben pusztán egy formai kérdést látnunk. Itt is megtaláljuk ugyanazt a szocialista szempontból fennálló nézeteltérést, mely, ha más síkon is, de a Somér Hacairtól elválasztott bennünket. A Kibbuc Hameuchad a Somér Hacairral szemben ezen a téren egy másik szélsőséget jelentett. A Somér, mint láttuk, a kis zárt kibbuci egységet tartotta a neki megfelelő letelepedési formának. A Kibbuc ezzel szemben nem támasztott semmiféle nevelésbeli előfeltételt, mert feltételezte, hogy a széles munkásrétegek, amennyiben elfogadják a kollektív élet alapját, meg fogják találni a helyes utat mint a cionista, mint a szocialista megvalósítás felé. Érdekes jelenség, amit meg kell említenünk, hogy mindazok az ifjúsági mozgalmak, melyek nem a minőségi, élgárda nevelésre helyezték a súlyt, hanem céljuk a széles ifjúsági rétegnek a megnyerése a cionista gondolat és a munkástelepülés számára, tehát amelyek annyiban

különböznek az eddig említett cionista mozgalom típusaitól, hogy nem nevelő jellegűek, mind a kibbuc Meuchadhoz kapcsolódtak. A mi mozgalmunk, híven nevelő jellegéhez és szocialista koncepciójához, a középúton haladt. Megmaradtunk, a Somérból magunkkal hozott hagyományok alapján nevelőmozgalomnak, és fenntartottuk azt az állításunkat, hogy ki kell nevelnünk egy aktív magot, mely maga köré csoportosítja az erre hajlandókat, és feladata legyen azok asszimilálódásához a megfelelő alapot és keretet nyújtani.

Hogy ezt az irányzatot megvalósíthassuk, a Kibbuc Meuchadtól autonómiát kaptunk nevelési kérdésekben, új garinok felállítása és a nevelőmozgalomból érkező aliják elosztása terén.

Szocialista beállítottságunk és önmegvalósítást követelő célkitűzéseink meghozták a maguk gyümölcsét. A Kibbuc Hameuchad keretén belül ma 10 pont a mi mozgalmunk alapítása. 10 kibbuc, melyek társadalmi életükben, politikai fejlődésükben, gazdaságaikban és chaluci magatartásukban egyaránt megbecsülést szereztek mozgalmunknak.

Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy helyzetünk a kibbucban annak megalakulása óta nem volt könnyű. A Kibbuc Meuchadot különböző csoportok hozták létre. Ezek közül az egyetlen a mi mozgalmunk volt, mely speciális nevelési elvei és politikai beállítottsága következtében autonómiának örvendett. Tény az, hogy ez az autonómia egy kisebbségi csoport kezében bizonyos mértékben disszonáns volt, és megakadályozta azt, hogy a kibbuc központja, mazkirútja az egyetlen átfogó szerv legyen minden egyes, a Kibbuc Meuchadot illető kérdésben.

Az a felfogás alakult ki, hogy mint különálló részleg a kibbucban megbontjuk annak egységét, és káros precedenssel szolgálunk. Nem tudták belátni az idő folyamán, hogy nem egy szeparatív törekvéstről van szó, hanem ellenkezőleg, konzekvenssek vagyunk azon elvünkhöz, mely egy keretet követel minden nevelési és letelepedési forma számára, és a magunkéval gazdagítani akarjuk a Kibbuc Meuchadot is. Amikor a nagy munkáspárt, a Mapaj kettészakadt, ez az ellentét politikai színezetet is kapott. Nem mintha valaha is pártifjúság lettünk volna. Azonban a vita a párt két része között a kibbuci vonalon azon alakult ki, hogy a Kibbuc Hameuchad a maga, az idők folyamán kialakult eszmei koncepciójával egyikévé válják a sok letelepedési keretnek, avagy alapjául kell szolgálnia a kibbuci mozgalmak egységének. Hűek maradtunk elképzeléseinkhez, és ez minden szervezeti lecsatlakozás nélkül egy eszmei rokonságot

teremtett a Mapaj és mozgalmunk között. Ez természetesen megnyilvánult több gyakorlati pontban is. Láthatjuk, hogy nem véletlen az, hogy mozgalmunk neveltjeinek túlnyomó többsége ehhez a párthoz tartozik. Ez is, és az előbb említett alapok is közössé tették harcunkat a Kibbuc Hameuchad keretén belül a Mapajhoz tartozó kisebbségi részlegekkel. Ilyenformán az a sajnálatos helyzet alakult ki, hogy nemcsak nevelési és mozgalmi helyzetünk, hanem politikai elgondolásaink miatt is a többség részéről állandó támadások célpontjaul szolgálunk. Úgy látjuk és ezt hangoztatjuk állandóan, hogy ezek a támadások sértik a Kibbuc Hameuchad alapfogalmát, mely szerint a Kibbuc nyitva áll bármilyen politikai beállítottságú, bármilyen mozgalom neveltjeinek.

A vitának, mely a Kibbucban velünk folyik, határozott tendenciája bennünket elszigetelni, és jelentéktelen csoporttá változtatni. Mi azonban egyenesen haladunk kitűzött célunk felé. Amint már annyiszor említettük, a kibbuci mozgalmak egysége a cél. Reálisan ez azt jelenti, hogy egyesítenünk kell azokat a csoportokat, amelyek erre az egységre ma hajlandók. Más szóval, a Kibbuc Hameuchad és a Chever Hakvucot jönnek számításba pillanatnyilag. Nem szabad azonban azt várnunk, hogy ez az egység valaha is magától létre fog jönni. Olyan dolog ez, mely nem fog magától létrejönni, hanem alapjaiban kell előkészítenünk és kifejleszteniünk. Létre kell hoznunk mind a két hitjasvuti keretben olyan rétegeket, melyek ifjúsági mozgalmakban nem nevelkedtek frakcióhűsége, hanem túl az ideológián a két keret egységét konkrét, közelálló valaminek tekintik. Amíg azonban a két keretre külön mozgalmak nevelnek, egy ilyen objektív réteget nem fogunk tudni létrehozni. Elsőrangú feladatunk tehát ennek a gondolatnak a szellemében egy egységes, nevelő ifjúsági mozgalmat kialakítani.

Ennek a mozgalomnak az előkészítésére az egész világon és itt, Magyarországon is folyik a munka. Nem lehet tagadni azt, hogy a két mozgalom között, melyek az egyesülésre vannak hivatva, fenn állanak bizonyos áthidalható differenciák. Célunk azonban nem a differenciákat, hanem a közös vonásokat kihangsúlyozni plattformunkban. Ez megszabja a feladatunkat a legközelebbi jövőre. Kiszélesíteni kereteinket, kimélyíteni nevelőmunkánkat, kihangsúlyozni eszmei értékeinket, hogy egyenrangú félként és ne üres kézzel lépjünk megvalósító útunk eme fontos fázisába.

Nevelésünk.

Az ifjúság természeténél fogva elégedetlen, mindig valami jobb, valami tökéletesebb után vágyódik. Az ifjúság előre lát. Alkalmas arra, hogy túltegye magát mindennapi apró problémákon, hogy a kis érdekeket feláldozza a távoli nagyobb célokért. Szét akarja bontani azt a keretet, amelybe az öregek belekényszerítik, s egy új — saját elképzeléseinek megfelelő — keret felépítéséért küzd.

Az ifjúság eme állandó lázongásából és előrelátásából jött létre mozgalmunk. Már évtizedekkel ezelőtt, mikor még a polgári asszimiláció aranykorát élte, a zsidó fiatalság látta, hogy csak egy út vezethet a zsidókérdés megoldásához, csak egyféleképpen lehet a zsidóságot a pusztulástól megmenteni. A cél érdekében készen volt feláldozni egész életét, s egy nehéz, göröngyös utat választott magának.

A cionizmus egy nemzeti felszabadulási mozgalom. Azonban míg más felszabadulási mozgalmak egy földrajzilag meghatározott keretben működnek, egy adott társadalmi rendben keletkeznek és fejlődnek, s harcuk a társadalmi rendszer ellen különböző politikai intézmények, jogi, valláserkölcsei és etikai felfogások ledöntéséért folyik, addig a cionizmus a világ minden részében élő zsidókhoz fordul, kik különböző körülmények között élnek, s egy földrajzi, gazdasági és társadalmi keret megvalósításáért is kell, hogy küzdjön. Ez adja meg a cionizmus sajátos jellegzetességét, ez az, ami megkülönbözteti más felszabadulási mozgalmaktól.

Elmélet és valóság.

Létrejöttek tehát a szétszórtság különböző országaiban, különböző cionista mozgalmak. Kiindulva a galuti valóságból, megalkották eszmevilágukat, mely segítségével fel akarták építeni Erec Jiszráélt. Az elmélet és gyakorlat között szoros kap-

csolat létezik, s csak az az elmélet hajtóerőképes, amely megfelel a gyakorlatnak, amely választ ad a valóságnak.

Még a Hasomér Hacairban az a rész, mely később a NeCaCh-ot fogja megalkotni, egy állandó opposzcióban volt, bizonyos álláspont revidiálását követelte, az alkalmazkodást az ereci valóságához, melyek nem felelhettek meg teljesen a galuti elképzeléseknek.

Ez az ellenzék megpróbálta rávenni a Hasomér Hacair többségét több hajlékonyságra, több gyakorlati érzékre. Saját elvei szerint cselekedett a galuthban, s építette kibbucait az Országban.

A Hasomér Hacairban tehát egy állandó ellentét létezett, ellenmondás, s mint mindig, az ellentmondások harcából valami új, valami jobb és tökéletesebb keletkezett, a Hisztadruth Olamit sel Noar Cofi Chaluci. Nem célunk kritikát gyakorolni a Hasomér Hacair felett, tehát csak a mi mozgalmunk alapelveivel, célkitűzéseivel fogunk foglalkozni.

Nevelőmozgalom vagyunk.

Abból a tényből kiindulva, hogy tagjaink megfelelhessenek mozgalmi feladatainknak, egy komoly, nevelési munkán kell, hogy keresztülmenjenek, tehát a nevelésre fogjuk a legnagyobb súlyt fektetni.

Az egyén nevelésre való hajlamosságáról több felfogás van. Mi visszautasítjuk azt a felfogást, amely szerint csak bizonyos kategóriákhoz tartozó egyéneket lehet megnevelni. Ugyiszintén nem fogadjuk el azt az állítást sem, hogy mindenki egyformán nevelhető. Az az elvünk, hogy mindenkire meg kell próbálni nevelési hatást gyakorolni, azok, akik alkalmasnak bizonyulnak, megmaradnak a mozgalomban, a többiek kiesnek, vagy a természetes szelekció következtében vagy az általunk elvégzett szelektálás által. Tehát *ifjúsági nevelő, szelektív mozgalom vagyunk.*

Nevelésünk célja megfelelő embereket kiképezni elképzeléseink megvalósítására. Ez nem azt jelenti, hogy sablón embereket akarunk, sőt ellenkezőleg: önálló, gondolkodó, független, szabad, öntudatos embereket.

Ezért nevelésünknek nem lesz kényszerítő jellege. Mi útmutatást adunk, irányítást csak. Arra törekszünk, hogy tagjaink saját maguktól jöjjenek rá a dolgokra, ők ismerjék fel és határozzák meg azokat a törvényeket, amelyek őket életükön keresztül vezetni fogják.

Legfőbb célunk minden tekintetben egész embereket nevelni, akik az általános emberi értékeket életükkel megvalósítják. Életünk cselekvések sorozata. Cselekvéseink *lemondással, küzdelemmel járnak*. Ezeket csak önszántunkból lehet vállalni. Éppen ezért *a cofiut* — az önállóság, a kezdeményezésre és felelősségérzetre való nevelés elmaradhatatlan része.

Tehát: irányítás — nem skolasztikus tanítás, gondolkodás, céltudatosság, — nem fanatizmus, önállóság — nem függőség, önkéntesség — nem kényszerűség, cselekvés, munka — nem csupán elmélkedés, ez az, amit chavérjainknál el akarunk érni.

Célunk: szabad, felvilágosodott, öntudatos és lelkiismeretes munkásokat nevelni, akik megvalósítják a független, szabad *Szocialista Zsidó Palesztinát*.

Ezért nevelésünk három irányba fog lefolyni. 1. zsidó nevelés, 2. chaluci nevelés és 3. szocialista nevelés.

Zsidó nevelés.

Kétezeréves galuti mivoltunk következtében egy bizonyos fokú alacsonyabbrendűségi érzés uralkodik közöttünk. Sokan közülünk szégyenlik magukat, hogy zsidók, ezt egy külön átoknak tekintik. Távol áll tőlünk az a törekvés, hogy zsidóságunkból tőkét kovácsoljunk, úgy, ahogy ezt bármelyik nemzet szélsőséges nacionalistái teszik, — akarjuk azonban, hogy zsidóságunkat éppen olyan öntudatossággal hordozzuk, mint például a franciák franciaságukat, a bolgárok bolgárságukat. Ezt csak úgy fogjuk tudni elérni, ha meg fogjuk ismerni mindazon értékeket, amelyek népi kincstárunkat képezik, s arra az öntudatra fognak ébreszteni, hogy nem vagyunk kevesebbek vagy alacsonyabbrendűek a világ egyik nemzeténél sem. Mi szakítottunk azzal a régi és káros felfogással, hogy egy kiválasztott nép vagyunk. *Nem vagyunk több más népeknél, azonban nem vagyunk semmivel kevesebbek sem!* Amikor zsidó öntudatról beszélünk tehát, nem gondolunk a túlzott nacionalizmusra, hanem arra a pozitív és konstruktív nacionalizmusra, amely minden nép fennállását és fejlődését biztosítja.

Ezért szükségesnek tartjuk mindenekelőtt megismerni a zsidó történelmet, az összes tanulságaival együtt. Továbbá kell, hogy ismerjük a jiddis, héber irodalmat, kultúrát és művészetet.

Népi hagyományainkból, szokásainkból, tradícióinkból át fogunk menteni mindent, ami átmenthető, az új idők és új fogalmakhoz alkalmazván őket.

Palesztina-centrikus nevelést adunk tagjainknak, ami azt jelenti, hogy előkészítjük őket az ottani életre, megismertetjük velük Erec Jiszráél földrajzát, klimáját s gazdasági, társadalmi helyzetét, helyét és szerepét a világgazdaságban és világpolitikában.

Ivrit.

De ami mindenekelőtt egy nép jellegzetes specifikumát képezi, ez a nyelv. A közös nyelv közelebb hozza az embereket egymáshoz, közös gondolkodási területeket és felfogásokat létesít. A szétszóratott zsidó népnek, amely Palesztinában együtt van, és mindnagyobb mértékben együtt lesz, csak egy lehet a nyelve, s ez az *ivrit*, amely által az országba bevándorlók tízezrei még szerveesebben hozzákapcsolódnak a zsidósághoz.

Chaluci nevelés.

Ma már mindenki előtt világos, hogy a zsidókérdés létezése két oknak tulajdonítható: *zsidóság egészségtelen gazdasági rétegződésének és a nemzeti terület hiányának*. Ha meg akarjuk szüntetni a zsidókérdést, mert meg kell szüntetni, véget kell vetnünk okozóinak is.

Ezért chavérjainkat legifjabb koruktól kezdve felkészítjük a termelő munkára, társadalmi átrétegződés által. Ezt a munkát megkezdjük már a galuthban — mezőgazdasági és ipari telepeinken, ahol embereink hozzá szoknak a fizikai munkához, ha lehetőség van rá, elsajátítanak egy szakmát, és beilleszkednek a kollektív életformába. Ez a mű folytatódik az országban, ahol oleink egy bizonyos ideig folytatják a hachsarát, s azután kibbucainkban dolgoznak.

Tehát alkotó, termékeny munkára nevelünk, s így létrehozunk egy kollektív osztályt Erec Jiszráélben. Palesztinában a fejlődés biztosítékát, a forradalom hordozóját a falusi munkásságban látjuk. Ez is egy egyedülálló eset, mert a világ minden más országában az ipari munkásság képezi a társadalmi fejlődés, átalakulás dinamikus osztályát.

Helyzetünk a Kibbuc Hameuchadban.

Hiányos ismeretek és mozgalmunk történetének nem teljes megismerése által az az általános tudat uralkodik, hogy a NeCaCh, miután kilépett a Hasomér Hacairból, lecsatlakozott

a Kibbuc Hameuchadhoz. Ez nem felel meg a tényeknek. Még amikor a Hasomér Hacairhoz tartoztak oroszországi chavérjaink, saját elképzeléseik szerint építették kibbucaikat. S éppen ezért, amikor a Kibbuc Árci megalakító konferenciája össze lett hívva, áfikími chavérjaink nem csatlakoztak le ehhez a kibbuci formához, mert nem tudták magukévá tenni a Hasomér Hacair szektáriánus felfogásait, melyek már kezdettől fogva kizárták egy későbbi célkitűzésünket, amely érdekében szünetnélkül harcoltunk és harcolni fogunk: a chaluci mozgalmak egységét a galuthban, a kibbuci formák egységét Erecben.

Mikor egy pár hónappal később összehívták a Kibbuc Hameuchad megalakító konferenciáját, ott voltak a mi chavérjaink is, és résztvettek ez életforma megalapításánál, mert ez több biztosítékot nyújtott, célkitűzéseink megvalósítása lehetőségéhez is. Tehát: *nem csatlakoztunk le a Kibbuc Meuchadhoz, hanem ott voltunk már, amikor ez létrejött.*

Ez nem jelenti azt, hogy elfogadtuk mindazon alapelveket, amelyeket a Kibbuc Hameuchadhoz tartozó chavérok többsége képviselt, hanem bevittük a kibbucba saját elképzeléseinket, és ezeket meg is valósítottuk. A Kibbuc Hameuchad keretén belül egy bizonyos fokú autonómiát élveztünk, amelyet nem adtunk fel egy percig sem.

Szintézis a nagy kibbuc és zárt kvuca között.

A palesztinai településekben két tendencia mutatkozott: az egyik csak a gazdasági szempontokat vette figyelembe, és a kibbuc befogadóképességét, nagyságát csak ezektől a körülményektől tette függővé. Ezt az irányzatot a *Dror Hechaluc Hácáir* (Hákibbuc Hámeuchad) képviselte. A másik tendencia csak a társadalmi szempontokat tekintette mérvadónak, s településük nagyságát csak addig engedte kifejlődni, míg ezen szempontokkal nem került ellentétbe. Ezt az irányzatot, a zárt kvuca elméletét, a *Gordonia* (Chever Hakvucot) és a *Hasomér Hacair* (Kibbuc Árci) képviselték és képviselik.

Mi e irányzatból egy szintézist alkottunk. Azt állítottuk, és állítjuk, hogy nem lehet csak a gazdasági vagy a társadalmi szempontokat figyelembe venni, egyiknek vagy a másiknak döntő szerepet juttatni, hanem mind a két szempont egyforma fontossággal bír, ennek következtében mind a kettőnek egyforma szerepet lehet és kell juttatni, össze kell egyeztetni őket. Ennek a felfogásnak megfelelően építettük kibbucainkat és az idő igazolt minket.

Ma, amikor az Országban a különbségek különböző települési formák között mind inkább tűnnek el, nyugodtan megállapíthatjuk, mind több és több engedmény lett téve a mi elképzeléseinknek és megvalósításainknak megfelelően. Ma az Országban már egy kibbuci mozgalom sem veszi tekintetbe, csak a gazdasági vagy társadalmi követelményeket, s mindig a helyzetnek megfelelően próbálja összhangba hozni őket vagy előtérbe helyezni ama szempontokat, amelyek az adott körülmények között több fontossággal bírnak.

De nemcsak ebben különböztünk a Kibbuc Meuchad többségétől. Mi bevittük a Kibbuc Meuchadba a garint, amelynek eleinte nagy ellenzékkel kellett megküzdenie. Ők nem akarták eismerni, hogy már kezdettől fogva bizonyos csoportok csak átmenetileg legyenek egy csoportba befogadva, ahol hachsarázni fognak, s azután hitjasvutra fognak menni. Mi kitartottunk a mi álláspontunk mellett, és győztünk.. *Ami akkor még a kisebbség véleményét képezte, ma az egész kibbuc állásfoglalása.* Ma az egész kibbucban léteznek garinok, amelyek hitjasvutra mennek, új, önálló településeket létesítenek. *Ez az igazi chaluci önmegvalósítás, a hagsamah!*

A chaluci mozgalmak egységéért.

Már évtizedekkel ezelőtt chavérjaink tisztán látták, hogy azért, hogy a cionista ifjúsági munkásmozgalmak kellőképpen meg tudjanak felelni feladataiknak, létre kell jönni az összes Erec Jisrael Haovedethoz tartozó mozgalmak egységének, még a galutban! Ez nem jelentené egyes mozgalmak beolvadását másik mozgalomba, hanem egy életképes, egészséges egységet. Minden mozgalomnak a nagy egyesült mozgalomba kell belevinnie az összes nevelési és ideológiai értékeit. Minden pozitívumot ez a Tnua Meuchedet kell, hogy magába foglalja, és kívül kell, hogy maradjon mindaz, ami negatívumot jelentett a különálló mozgalomban. *Az egység által tehát nem beleolvadást, hanem összeolvadást értünk.*

Mi meg is próbáltuk valósítani az egységet. Az első lépést meg is tettük, amikor Ichudot kötöttünk a Drórral. Ha ez nem sikerült, nem a mi hibánk. Mialatt együtt dolgoztunk a drór chavérjaival, amint ez kiderült, őket ebben az Ichud megkötésében nem vezették olyan őszinte szándékok, mint bennünket. Ők teljes beleolvadást követeltek, megszüntetvén mozgalmunk igazi értékeit, amelyeknek jelében sokezer chavérunk alijázott s a chaluci önmegvalósítás útjára lépett Ereben. Továbbá ők

a mozgalmat egy meghatározott párt utánpótlásának tekintették. Ha mi ezt így elfogadtuk volna, öngyilkosságot jelentett volna. *Mi küzdöttünk és küzdeni fogunk egy minél nagyobb keretű ichudért, öngyilkoságra azonban nem vagyunk hajlandók még az ichud kedvéért sem.* Ezért kellett a pilugnak bekövetkeznie.

Ellentmondásba kerülnénk azonban mozgalmunk multjával, ha egy nem sikerült kísérletezésből elhamarkodott konzekvenciákat vonnánk le. Mi nem adtuk fel az ichud reményét a drórral, a Hasomér Hacairral, a Makkabi Hacairral. Mi hisszük és tudjuk, hogy el fog jönni az idő, amikor mindezen mozgalmak egyesülni fognak. *Mert nincs más út.* Reméljük tehát, sőt biztosak vagyunk abban, hogy vége a pilugok korszakának, s most megint ichudok előtt állunk. Tudjuk, hogy ichudból ichudba menve, el fog jönni az a nap, amikor az összes chaluci ifjúsági munkásmozgalmak egy zászló alatt fognak felsorakozni.

Az eljövendő ichudok magukba kell, hogy foglalják mozgalmunk összes nevelési és ideológiai értékeit, s ezáltal fennmaradásunk biztosítva lesz, hiszen mi is el fogjuk fogadni más mozgalmak pozitív értékeit. Máskülönben semmiféle ichud értelmét nem látjuk, mert csak hátrább jutnánk, ha ma egy lépést előre teszünk, holnap kettőt hátrafelé.

A kibuci mozgalmak egysége.

Amikor a chaluci mozgalmak egységének szükségességéről beszélünk, magától értetődik, hogy létfontosságának tekintjük a kibucci mozgalmak egységesítését is. S ezt lehetségesnek tartjuk főleg azért, mert az ereci valóságok úgyszólván megszüntették a differenciálódásokat a három letelepülési forma között.

Az egyesült kibbuci mozgalom nagyobb gazdasági, társadalmi és politikai erővel fog bírni. Nagyobb befogadóképessége lesz, könnyebben fogja tudni magához asszimilálni a bevándorlók tízezreit, megszervezni az önvédelmet, biztosítani a falusi munkásság szerepét és sikerét az új társadalmi rend kivívásában.

Hágánáh

S ma, amikor az országban oly nehéz belső és külső körülmények uralkodnak, szorososan a chaluci neveléshez tartozik az önvédelemre, a Hágánáhra való nevelés is.

☞ *A béke emberei vagyunk.* Az a mély meggyőződésünk, hogy

békés módszerekkel meg lehet oldani minden kérdést. Elítéljük az erőszakot, és bármilyen nemű terrorisztikus cselekedetet.

De nem vagyunk a feltétel nélküli béke hívei. Az igazságos békét akarjuk, amelyben nyugodtan és biztosan folytathatjuk művünket. Ha ezt veszélyeztetve látjuk, készen állunk a harcra.

És mert ma módszert és eszközt nem válogatva külső és belső ellenséges erők kompromittálni és megszüntetni törekszenek eddigi alkotásainkat, *az aktivizmus mellett foglalunk állást*, és olyan embereket fogunk nevelni, melyek egy kézben a turiával, másik kézben a fegyverrel készek folytatni a föld meghódítását, készek megvédeni eddigi művünket és annak eredményeit.

Szocialista nevelés.

A zsidókérdés megoldása által mi egyidőben hozzá fogunk járulni egy új társadalmi rend felépítéséhez is. Felismervén a kizsákmányoláson és elnyomatáson alapuló kapitalista, imperialista rend igazságtalanságait és ellentmondásait, a szocialista világrend alkotói vagyunk, amely meg kell, hogy szüntesse az osztálykülönbségeket és a háborút. Erec Jiszraélban szocialista államot akarunk felépíteni, a szocialista forradalom egyik előretolt bástyáját. Ebben az államban az arab lakosság legmesszebbmenő teljes egyenjogúságot fogja élvezni. És tudjuk, hogy harcolván a zsidókérdést teljes és igazságos megoldásáért, harcolunk ugyanakkor egy igazságos társadalmi rendszerért is.

Szocialista nevelésünk a tudományos marxista filozófián alapszik. Ennek a tannak az alapos megismerése és elsajátítása legfőbb feladataink közé tartozik.

A szocialista cionizmus nagy tanítómestereinek, Ber Borochowot, Berl Katzelehlsohnt és David ben Gurion tekintjük.

Politikai állásfoglalásunk.

A politikai célkitűzéseink elérésért egy erős osztálpárt szükségességét hirdetjük. Olyan embereket akarunk azonban nevelni, kik saját maguk választják ki azt a munkáspártot, mely leginkább megfelel elképzeléseinknek. Egész nevelésünk arra törekszik, hogy szabad, ítélőképes embereket adjunk a társadalomnak, az országnak. Csak teljes, objektív felvilágosítást adunk, megismertetjük chavérjainkkal minden munkáspárt ideológiáját és gyakorlati tevékenységét, hogy aztán a probléma teljes megismerése által szabadon választhassanak.

A munkáspártok egységéért.

Úgy, ahogy célunkul kitűztük az ifjúsági és a kibbuci mozgalmak egységét, politikai nevelésünk és tevékenységünk oda irányul, hogy küzdjünk teljes erőnkből a cionista munkáspártok egységesítéséért. A munkásság ereje egységes kell, hogy legyen egységes az irányítása, a harci tevékenysége, mert másképpen szétforgácsolódik a mindennapi harcban, és semmisen nyujt nagyobb segítséget a jobboldalnak, mint a munkástartestvérharc. S úgy, ahogy bízunk abban, hogy el fog jönni az a nap, amikor a chaluci és kibbuci mozgalmak egyesülni fognak, hisszük azt is, hogy már nincs messze az az idő, amikor Erec Jiszráélben egy egyedüli erős munkáspárt fogja zászlója alá mozgósítani az ország minden dolgozóját.

Álláspontunk a Hisztadruth Haovdimmal kapcsolatban.

Ami a Hisztadruth Haovdimmal kapcsolatban tanúsítandó magatartást illeti, álláspontunk egészen világos: a gazdasági harcot nem lehet elválasztani a politikai harctól, tehát a szakszervezeteknek nemcsak gazdasági, hanem döntő politikai szerepük is kell, hogy legyen.

A Hisztadruth Haovdimban látjuk azt az erőt, amely egybe tudja forrasztani Erec Jiszraél munkásságát, úgy a gazdasági mint a politikai jogok kivívásáért. Tehát erősíteni szünet nélkül erősíteni a Hisztadruth egységét.

VÉGÜL meddő kísérlet volna egy jubileumi cikkben kielégítő, kimerítő tanulmányt adni mozgalmunk ideológiájáról, nevelési célkitűzéseinkről, módszereiről és gyakorlati tevékenységéről.

Ez a cikk csak vázlat, amelynek meghatározott céljai vannak:

1. emlékeztetni chavérjainkat mégegyszer, hogy mozgalmunk fő célkitűzése a mozgalmi kibbuci és politikai egység megvalósítása.

2. Ösztökélni őket arra, hogy minél közelebbről ismerjék meg saját mozgalmukat, sok, alapos és kimerítő tanulással, tudással.

Ha e két célt el fogjuk érni, a jelen cikk eleget tett feladatának.

Világmozgalmunk mai helyzete.

Mint minden cionista mozgalom, a mi mozgalmunk is erősen megérezte a veszteségeket, amelyeket az európai zsidóság szenvedett a háború folyamán.

A felszabadulás után úgyszólván előről kellett kezdeni mozgalmunk felépítését. Ma világmozgalmunk helyzete a következő:

Németország: az itteni mozgalom legnagyobb része Lengyelországból kivándorolt chavérjainkból áll. A NeCaCh chavérok Németországban együtt vannak a Gordonia Makkabi Hacair chavérjaival, és együtt alkotják a Nochámot (Noár Chaluci Möuchadot), amely 3.000 tagot számlál.

Olaszország: Magyarországból alijázott chavérjaink, akik még nem értek el Erecbe, egy önálló kibbuc hachsarát alapítottak Ladispoliban.

Franciaországban is létezik Habonim, kb. 300 chavérral, két plugával.

Angliában a Habonim folytathatta tevékenységét a háború alatt. Kb. 1500 chavérja van, több kibbuc-hachsarával. Kuriozumként megemlítjük, hogy kb. 200 Angolországból alijázott Habonim chavért internáltak az angolok Cyprusba. Ők az elsők közé tartoztak, akiket a legális kvóta keretén belül Cyprusból Erecbe szállítottak.

Románia: Miután a Dror-Hábonim kinusz pöilimje elhatározta kilépését az Ichud Olamiból, mint első lépését a szerves lecsatlakozáshoz, a Tnuát L'Achdut ha-Avodahoz, chavérjaink nem fogadhatták el a határozatot, úgyhogy saját mozgalmat állítottak fel. Míg a háború előtt csak Erdélyben volt a mozgalmunk, most ez kiterjedt az Ókirályságra is. Az újonnan létrejött mozgalom több mint 1500 chavért számlál, 5 kibbuc hachsarával. Erdély teljes számban lecsatlakozott hozzánk. Romániai mozgalmunk Hanhaga Harasitja Bukarestben van, a Mazkirut Galil pedig Temesvárott. Korlátlan munkalehetőségek

vannak, úgyhogy biztosra vehetjük, hogy romániai mozgalmunk egész rövid időn belül komoly tényezővé fog válni világviszonylatban is.

Az amerikai Egyesült Államokban működő Habonim 4000 chavért számlál, 250—300 chaluccal.

Hiányoznak a pontos adatok *délaafrikai* és *indiai* mozgalmunkról, annyi azonban bizonyos, hogy az ottani helyi viszonyokhoz képest a Habonim komoly szerepet tölt be.

Az út . . .

. . . Évfordulók idején szokás visszapillantani: az elvégzett munkára. Szokás kritikát mondani erről a munkáról néhány unalmas közhely formájában, bizakodó szavakat írni a jövőről. Úgy érzem, hogy a mi évfordulónk több is, kevesebb is a mostanában elburjánzott, szokványos jubileumi dátumoknál.

Több, mert ez a dátum csupán Magyarországon jelenti *egy esztendő* munkájának lezárását, kevesebb, mert ennek az egy évnek a munkája talán túlságosan csekély volt ahhoz, hogy egyáltalán ildomos legyen hosszasabban megemlékezni róla.

És ha mégis visszapillantást akarunk tenni az elmúlt esztendőre, illetve a közeljövőben követendő utunkat akarjuk meghatározni, akkor csupán ismételhetjük Élik Somroni szavait. Ezek a szavak azt jelentik, hogy valamennyien *csak láncszemek vagyunk*, egy mozgalom kis része. Sok ilyen kis részből tevődik össze az egész. Mindebből pedig csak arra a következtetésre juthatunk, hogy bármikor bármit cselekszünk, véges szempontjainkon túl, vagy talán azok előtt is mindig ezt az egészet kell tekintenünk, és ennek az egésznek, az egész munkának sikeréért gyakran túl kell tenni magunkat a nehezen leküzdhető akadályokon is. Jól tudjuk, hogy éppen a magyarországi zsidóság katasztrófális pusztulását az okozta, hogy jóformán semmi kapcsolata sem volt a világ zsidóságával, és csak közvetlen életveszedelem óráiban kezdett el puhatolódzni nemzetközi kapcsolatok után. Persze akkor már későn volt, és mire észbekaptak, az egész vidéki zsidóság a halállágerekben volt már, és bármikor bekövetkezhetett volna a budapesti zsidóság teljes pusztulása is. Ezt a végzetessé válható hibát akarjuk elkerülni akkor, amikor arra törekszünk, hogy lássunk túl Magyarország határain, és vezető gondolatunk mindig az, hogy a dolgokat széles, nagy perspektívával lássuk meg, megszabadulva az apró-cseprő lokális, befolyásoló körülmények ballasztjától.

Számtalanszor hivatkoztunk már azokra az okokra, amelyek a NeCaCh megalapítóit a Kibbuc Meuchadhoz való csatlakozásra készítették, amikor a Kibbuc Meuchadhoz való tartozás még egyet jelentett egy minden ereci munkást magába foglaló *nagy munkáspártnak* a követelésével is. Itt most inkább egy folyamatra szeretnék rámutatni, amely folyamat 27 évvel ezelőtt a Hisztraduth Haovdim megalakulásával vette kezdetét, és amely folyamattól egyáltalán nem függetlenül jött létre egy olyan nagy jelentőségű egyesült keret, amilyen a Kibbuc Meuchad volt. Igen, amit az összmunkásság történetében a Hisztraduth jelentett, azt jelentette a chaluci megvalósulás vonalán a Kibbuc Meuchad. Mindkettőnek a megalakulása forradalmi mű volt, hiszen ha tanulmányozzuk az 1920 előtti éveket, azt fogjuk látni, hogy már a második alija nemzedéke sem mondható politikailag egységesnek, már az akkori kevés számú ereci munkásság körében is feltűnően gyorsan körvonalazódnak pártérdekek, és nem kis harcba került, amíg a három legjelentősebb pártnak sikerül egy olyan közös platformot találnia, amelynek alapján működésbe léphet — akkor mindössze 4000 taggal — a munkásszervezet. Nem sokkal ezután azonban az is nyilvánvalóvá válik, hogy a munkásmozgalomnak szerves kapcsolata van a kolonizációs mű fejlődésével, a kolonizációt pedig a kollektív települések sorozata jelenti. A harmadik alijával ez a kolonizációs mű egyre erősödik, egyre szélesebb kereteket ölt a kvucában, kibbucban, a mosavában, ugyanakkor a nagy aliják egyre nagyobb és nagyobb követelmények elé állítják a kibbucot. Nyilvánvalóvá válik, hogy éppúgy, mint a munkásmozgalomnak hatalmas lendületet adott a közös összefogással létrehozott Hisztraduth, a kolonizáció sikerét is egy olyan hitjasvuti forma megalkotása biztosíthatja, amely pártálláspontra való tekintet nélkül magába foglalja azokat a tömegeket, amelyek készek egy közösségi életformában szocialista alapon továbbvinni az országépítést. Így születik meg alig egy évtizeddel a Hisztraduth megalakulása után a Kibbuc Hameuchad. És ezek után világos, hogy a mi chavérjaink, akik akkor a Somér Hacair szeparatizmusa, elzárkózása miatt nem találták helyüket többé ebben a mozgalomban, *egyenrangú megalapítói* kellett legyenek a mindenki számára nyitvaálló, elsősorban a kolonizáció sikerét, az új aliják befogadását biztosító kibbuci mozgalomnak.

Fölmerül már most az a kérdés, hogy szükség volt-e egyáltalán arra, hogy a NeCaCh továbbra is megőrizze autonómiáját a Kibbuc Meuchadon belül? A kérdésre csak

igennel válaszolhatunk, és ezt az igenlő állásfoglalásunkat igazolják elsősorban annak a harcnak körülményei, amelyet a NeCaCh azóta is folytatott ezért az önállóságáért, valamint az a természetes fejlődés, amely az azóta eltelt 16 esztendő folyamán a kibbuc Meuchádon belül végbement. Mert mi történt tulajdonképpen? - Mi mindvégig kitartottunk azon álláspontunk mellett, hogy a kolonizáció sikerének éppúgy előfeltétele a társadalmi jólét, mint a gazdasági, és egyik javára sem lehet oly módon engedményeket tenni, hogy ezek az engedmények a másik szempont rovására menjenek. Ez a felfogásunk jutott kifejezésre a garinok felállításában. A garinrendszer ellen igen hosszú ideig napirenden voltak a támadások, a kibbuc többsége részéről, és mi álláspontunk hangoztatásával ellenzéket jelentettünk. Ma pedig már ez az elvünk az egész Kibbuc Meuchád által csaknem hivatalos elismerést nyert, s senki nincs többé, aki kétségbe vonná ennek az elvnek a helyességét. Ma a Kibbuc Meuchád teljes egészében új meg új garinok felállítására törekszik. Látjuk tehát, hogy autonomiánk nemhogy megbontotta volna a Kibbuc egységét, hanem termékenyítőleg hatott annak fejlődésére.

De vajjon csupán nevelési értékeink jelentik-e létjogosultságunkat a Kibbuc Meuchádban? Mielőtt a kérdésnek erre a részére rátérnénk, egy tévedést kell eloszlatnunk. Ez a tévedés pedig abban áll, hogy sokan vannak még ma is, akik a NeCaCh-ot kimerítve látják a Kibbucban, azzal a 11 hitjasvuttal, amelyek valóban NeCaCh alapítású kibbucok. Akik így gondolkoznak, úgy vélem, lebecsülik saját mozgalmuk jelentőségét, mert nem veszik észre, hogy a NeCaCh már régen túlnötte régi kereteit, amikor valóban csupán egyazon nevelési és kolonizációs elveket valló chavérok keretét jelentette. Ma már mozgalmunk igen jelentős politikai tartalmat is kapott. Mögöttünk állnak mindazok az elemek, akik a Kibbuc Meuchádon belül *valamennyi hitjasvuti forma mielőbbi egyesítésére törekednek*. Nem pusztán véletlen az, hogy a Kibbuc Meuchádnak ez a része éppen azt a kb. 40%-ot foglalja magába, akik politikai síkon a Mapaj vonalát teszik magukévá. Nem is lehet ez másképp akkor, amikor ideológiánk alapját a keretek kibővítése jelenti, az a szellem, amely állandóan utat keres a többi kibbuci mozgalmak felé, nem azzal a szándékkal, hogy ezeket a mozgalmakat elnyelje, hanem, hogy belevigye azok értékeit is *egy nagy, minden chaluci törekvést magába foglaló közös mozgalomba*.

Sokszor próbáltam összehasonlítást tenni chavérjaink és egyes, kifejezetten *egy politikai párt* szolgálatába állított ifjú-

sági mozgalmak chavérjainak magatartása között. Sokáig nem sikerült kianalizálnom a két magatartás közötti alapvető különbséget. Végül rájöttem, hogy a mi chavérjainkból hiányzik a *fanatizmusnak* az a fajtája, amely már 8—10 éves gyermekeket felesket az „egyedül üdvözítő” valamire, amely gyűlöletet képes ébreszteni mindenkivel szemben, akinek más a hitvallása, amely fanatizmus bolhából elefántot csinál, amely szemellenzőt rak az emberek szeme elé, és ezt kiáltja: „aki nincs velünk, ellenünk van!”, és amely fanatizmus végső fokon melegágya azoknak a pilugoknak, amelyek a Mapaj kettészakadása óta sajnos napirenden vannak. Tévedés ne essék, mi is tudjuk, hogy fanatizmusra, különösen ifjúsági mozgalmakban, múlhatatlanul szükség van. Ez a fanatizmus azonban kizárólag az általános emberi és általános zsidó-, valamint munkásérdekek szolgálatába szabad csak állítani, amelyek egész népünk, a Jisuv, a hitjasvuti mű felemelkedését szolgálják, és amely fanatizmus csupán az elnyomás a terror ellen hirdet kérelhetetlen harcot — bármely oldalról jöjjön is elnyomás és terror.

Mozgalmunk keretei nincsenek merev szigorúsággal körülhatárolva. Így mindazok az árnyalatok helyet kapnak sorainkban, amelyek magukévá teszik a fentvázolt alapelveket. Szeretnénk ehelyütt mégis megemlíteni azokat a mozgalmi kereteket, amelyek készen állanak egy *organizatórikus* egyesítésre is.

1. Számbajöhetnek először is azok a mozgalmak, amelyek közvetlen kapcsolatban állanak a Hanhága Eljonával, ilyenek például a franciaországi, magyarországi és a balti államokban működő Habonim, valamint a romániai Dror-Habonimnak az a része, amely nem volt hajlandó kilépni az Ichud Olamitból.

2. Külön csoportot alkotnak az angolszász államokban működő Habonim mozgalmak. Ezeket a mozgalmakat a NeCaCh sliachjai alapították meg, chavérjaik csaknem 100%-ban a NeCaCh alapítású kibbucokba alijáznak, szerves részét képezik az Ichud Olamitnak, azonban külön hanhagájuk van.

3. A Nochám Németországban. Ez a mozgalom megalakulásakor valamennyi chaluci mozgalom összefogásával alakult, és pl. Afikimben egy 70 tagú Nochám-kvuca hachsarázik. Ebben a kvucában még a Somér Hacairból is vannak chavérok, egyikük sem foglalt még politikai pártállást, azonban legalább olyan jó chavérjai a kibbucnak, mint bárki más. Minket nem rendít meg a Nochám létjogosultságba vetett hitünkben az sem, hogy röviddel megszületése után egyes mozgalmak már ki is

váltak belőle, hogy haladjanak tovább a maguk szeparatista céljai felé.

4. Hatnuah Hámöuchedet (a Machnot Olim és a Gordonia ereci egyesüléséből létrejött közös mozgalom) legszebb példája annak, hogy Erec Jiszáélben milyen konstruktív hatása volt a két nagy ifjúsági mozgalom egyesülésének. A Machnot Olim, mely mozgalmunk ereci részét alkotja, teljes egyetértésben dolgozik több mint egy éve a Gordoniával, és ebből a közös mozgalmából kikerült chavérok szabadon választanak valamennyi kollektívista hitjasvuti életforma között.

5. A különböző galuti országokban működő Gordonia és a csehszlovákiai és magyarországi Makkabi Hacair.

Mindezekután jogos a kérdés, hogy ha így áll a dolog, van-e akadálya annak, hogy ez az öt felsorolt mozgalom haladéktalanul organizátorikus egységbe tömörüljön? Ha jól megértettük az eddig elmondottakat, a válasz önként adódik.

Olyan ichudot akarunk, amelyben az egyesülő mozgalmak világosan, félreérthetetlenül tisztában vannak egymás célkitűzéseivel, közös nevezőre jutnak a nagy kérdésekben, és a mely Ichud nem csak helyi, de világmozgalmi viszonylatokban is megállja a helyét. És ha ma még várunk egyideig a szervezeti egyesítéssel, annak kettős oka van:

1. *Nevelés, intenzív nevelés útján odahatni, hogy valamennyi felsorolt mozgalom chavérjai felismerjék az egyesülés szükségét.*

2. **Ez az Ichud a chaluci mozgalmaknak minél szélesebb körére terjeszkedjék ki.**

Ennek a szellemnek jegyében készülünk világ-vöidánkra, amelyet valószínűleg még a nyáron megtartanak, és bízunk benne, hogy addig sikerül mozgalmunkat mind számbelileg mind nevelési kapacitásában annyira megerősítenünk, hogy a közös mozgalomnak minél értékesebb alkotóelemét képezhesse.

Az első moéca.

1946. február 22.: az első moéca. Ha így, egyedül egy szobában visszaemlékszem arra az időre, mintha még most is bennem élne az a hangulat, amiben a moécán és azelőtt voltunk. Elöttem pereg le minden esemény, nemcsak a maga képszerűségében, hanem mindannyiunk érzésével, gondolatával, lelkesedésével együtt.

Mert nem volt gyerekjáték. Mozgalmat építettünk újjá, álmainkat, elképzeléseinket formáltuk ki érzésekből, gondolatokból, lelkesedésből. Tényleges erőnk kevés volt. Közvetlen a pilug után Oneg Sabbathot rendeztünk a Hermina-úti Makhacpluga szuterénjében, amikor is megtartottuk az első „népszámlálást”: alig voltunk 30—40-en, Hanhagával, sliachhal együtt. Nem sok, sőt megdöbbenően kevés az akkor már létező mozgalmak tömegeire gondolunk. De mi nem gondoltunk erre. Ott az asztal körül boldogan szürcsöltük a kakaót (!) és végignézve a chavéri arcokon, tudtuk: mi vagyunk a mozgalom alapjai, és ha kevesen vagyunk is, mától kezdve a Habonim újra él!

Nem sokáig tartott az ünnepély. A percek hamar elrepültek, nesefél, beszámoló elhangzottak, és másnap reggel a megfeszített munka kezdetét vette: előkészíteni a hivatalos megalakulást, az első moécát. Tudtuk, mi a feladat a moécáig, élet és fejlődésképes mozgalmat csinálni, megvívni a harcot a létért, harcot, melynek sikeres kimenetelében talán csak mi, néhányan bízunk.

Munka!

Ha akkor láttátok volna a Wekerle Sándor-utcai kis mazkirut helyiségét, ahol minden machlaka összezsúfolódott, hirtelen hangyaboly jutott volna eszetekbe. Írógépkopogás, diktálás az egyik sarokban, lakásügyi tárgyalás a másikban, amott egy chavér edényhalmazt cipel, jelezve, hogy rövidesen beindul az első pluga, a sokszorosító gép, az első Labogér oldalait köp-

dösve ki magából... a hosszú asztalnál pedig egy alacsony, szemüveges, borostásállú festő rajzolja a hatalmas Borochow-képet. Mindennek tetejébe a chavérok lihegve cikkáznak ki és be, mennek szervezni, moadont keresni, Joint-tal tárgyalni.

Dolgozunk megfeszítve, minden erővel.

És épül tégláról téglára, napról napra az építők mozgalma, a Habonim. Minden nap meghozza gyümölcsét. Jelentkeznek az eredmények: beindul két pluga Csillaghegyen, lecsatlakozik a Vilma királynő-úti Bét Jöladim, a miskolci pluga és a szegedi Bét Jöladim egy része. Elkészül az első három kiadvány, a Labogér, Lamönahél és az Itonénu. Megalakul a pesti kén 15 chavérral, és egy gyönyörűen feldiszipített, fényespadlójú moadonban látja vendégül az első moécát.

Lendületünk és erős akaratumk meghozta az eredményt. A mozgalom bebizonyította, hogy életképes és van mondani-valója a zsidó ifjúság számára. A moéca delegátusai több mint 100 chavért képviseltek. Alig egy hónappal a pilug után leülhettünk megtárgyalni a mozgalom jövőjét, meghatározni útját és megvitatni elveit. Huszonhárom delegátus tárgyalt, vitázott szavazott és döntött. A hangulat sokszor volt forró, a döntés sokszor volt nehéz, hiába voltak tradícióink, nem volt előttünk kitaposott út, minden lépésünk járatlan erdőbe vitt, ahol magunknak kellett az ösvényt vágni. Határozatainkban sok olyan volt, amelyet nem valósítottunk meg, mert nem lehetett. Csak a kezdeti lelkesedés, a belső tűz diktálta őket, de 1946. februárjában 23 delegátus útnak indított egy mozgalmat, csatasorba állított egy már kipróbált erőt, a zsidóság, a zsidó ifjúság megmentéséért vívott harcban, és ez az erő teljesítette kötelességét. Nem pártérdekekért, nem részletcélokért küzdött, és 1946 minden eseményével igazolta.

Számunkra a nagy tettek éve 1947 kell, hogy legyen...

Karcolatok az első szemináriumról.

Reggelenként munkába indulásom előtt egy pillantást vetek az ágyam felett lévő képsorozatra. Tnuánk előző szemináriumán résztvevő chavérok tablója ez. Én is ott szorongok köztük, és ahogy nézem, néha, megelevenednek az arcok, és az emlékek raja tódul elénk.

... Valaki hatalmasat tüszentett a fülembé, és én felébredtem. Tudtam, hogy Juda volt, ő alszik mellettem. Csak azon bosszankodtam, hogy ő maga fel sem ébredt. „Mekkorára tud nyúlni egy chaluci ábrázat!” — sóhajtottam, és elfordultam tőle a fal felé. Már ki tudtam venni a homályból a fal mintáit, és azt határozottan jó volt nézni. Hajnalodott. Elméláztam egy tegnapi szichán elhangzott idézeten: „az ember életében történő legnagyobb inzultus a megszületés processzusa”. Minden felébredés ilyen inzultus-féle, azonban egyre jelentéktelebbek, mert egyre inkább beletörődünk és megszokjuk, fűztem tovább. Juda még aludt, és az ujjamat nyalta, mivel a száját csiklandozva ébresztgettem. Az álmvilágból valóságba való erőszakos áttelepítés pillanatait élte át. *Boker tov!* s $\frac{1}{4}$ óra múlva készen, Horaat Hajomra kell felállanunk. Mindenki talpon van. Ásító szájak, nyújtódzó tagok helyett mindenütt serény kapkodás látható.

Kintről, az egyre élénkülő körút zaja hallatszott. Boldogan gondoltam arra, hogy ma ki sem kell mozdulnom a meleg moadonból, mert ma sem torán nem vagyok, sem egyéb tafkidom nincs. Bachurák csörömpölnek kinn a konyhában. A reggeli készítésével, mi is alig készülünk el, mindenki összevissza horát hajomot kiabál, én is belebögök, hogy „horaat ha-jo-o-o-om!” És egymást tuszkolva felsorakozunk.

„Amod-dom! Áchén násir et himnonénu Seminar Machapéchá!” 30 száj zengi a „Techezákná”-t. Két elkésett chavér ügyesen oson a sor végére. Tisztelgő vigyázzban, buzgón folytatják a dalt. Az ivrit morénu már várakozik. A faliujság mellett

áll, amit zritonkir-nek nevezünk el. A haladó chug egy külön szobába vonul. Ha hozzák a reggelit, könnyörtelenül vége az ivrit órának. „Ez nem iskola, messze túlhaladja azt”, írta egy bachura a napokban, egy levélben. „Napi három szicha, a szakelőadók öntudatos, szabad, felvilágosult emberként kezelnek bennünket. Nincs felelés, de mindenki kérdez, hozzászól a szichákhoz. És a szichák — pláne az ereci kolonizációról — élményt jelentenek.” Olyan új itt minden. Időnk kevés, sokat kell dolgozni. Szükség van ránk. Sokszor a fejemhez kapok, rádöbbenek, milyen kötelezettséggel jár ez, és ilyenkor szinte fáj a felelősség súlya, és és felriadván én is lassan belesodródtam a chevra nyüzsgő, vidám hangulatába. Készülünk a szichára. Az ereci kolonizáció története.

Jom „Habonim.“

A mosava előtt néhány héttel elhatároztuk, hogy rendezünk egy próbatáborozást. Hadd készüljünk ezzel is a nyári nagy táborra.

Az indulásra kijelölt nap reggelén teljes felszereléssel közeledtem a mazkiruthoz. Már utcákkal előbb hallottam az előkészületek izgalmaikat. Majd nagynehezen elérkeztünk a Nyugatihoz és sikeresen megszálltunk néhány vagonra, és elindultunk táborunk felé, Dömösre.

Elhatározásunkhoz híven ennek a két napnak minden percét kihasználtuk. Már az utazás ideje alatt is, nem csak az előttünk álló két napra gondoltunk, hanem máris játszottunk és énekeltünk.

Megérkezésünkkor gyönyörű látvány fogadott bennünket. Amint leértünk a Dunapartra, láttuk a már kifeszített sátrakat a túlsó parton, ahova mi lengő zászlók alatt keltünk át.

A munka azonnal megindult. Sátrakat erősítettünk, táborhelyet tisztítottunk és végül a „széder hámosava” után indián-üvöltések közepette rohantunk a vízbe, térdig érő sáron át gázolva.

Napunk további részében nagy járőrversenyünk zajlott le. Este a möduránál együtt ült a mozgalom minden generációja. Kezdve a kén chaverjaitól, a mihákon lakóktól a hachsarák földmunkát végző chavérjaiig. Lefeküdni senki sem akart. Sajnálunk két rövid napból még alvással is időt tölteni.

Hajnalban már nagy footballmérkőzések indultak meg. Néha ugyan egy-egy nagy rúgás után a Dunából halásztuk ki a labdát, de ez igazán nem zavart bennünket. Néhány szerencsétlenül járt kvuca újraépítette sátrait, mert este jógyermekek lebontották azokat. Fel kellett sürgősen építeni, nehogy a pontversenyben emiatt kapjanak rossz pontokat.

A két nap nem telt el teljesen egészében csak játékkal és úszással. Napközben szichát is hallgattunk.

Délután fájó szívvel kellett búcsút mondanunk a szép tábornak, a sok jó szórakozásnak. Forró, zsúfolt vonaton zötyögünk haza. De ennek a kellemetlenségét sem éreztük, mert a sok új élmény teljesen kitöltötte gondolatainkat. Nem a nap szórakozásait, hanem egyre a fehér sátrak között lengő kék-fehér lobogót láttuk magunk előtt. Előtte álltunk mi a himnont énekelve. Előttünk volt a mozgalom működésének és életének ez a gyönyörű megnyilvánulása, mely nemcsak külsőségeiben volt szép, hanem főleg lényege és jelentősége töltötte be lelkünket, mert megmutatta és bebizonyította a mozgalom életerejét.

Hajnal a nyári mosaván.

Egy mosavai reggelen szokatlanul korán ébredtem. Hajnalodott. A nap sugarai először csak a hegyek mögül látszottak, de később már az egész nagy korong előbujt. Sokáig elnéztem, a mind közelebb és közelebb jövő égitestet. S egyszerre azon vettem észre magam, hogy az óriási, szemembetűző fénytől már nem is látok.

Nem tudtam tovább fekvé maradni. Fürdőruhát vettem és egy kis felfedező körútra indultam. Felmásztam a migdálra. Gyönyörű táj terült el alattam. Az erdő lombos tölgyfáival, bokraival, virágaival mintha hívogatott volna: „gyere, feküdj ide a harmatos pázsitra, s innen gyönyörködj a reggel szépségeiben”. Az erdő mögött a Balaton síma tükre kéklett. S a hullámok oly csalókatóan csapódtak a parthoz. A csábításnak nem bírtam ellentállni. Észrevétlenül kiosontam a mosava területéről, s lementem a tó mellé. Lélek sem fürdött. Hiszen még csak $\frac{1}{4}$ az idő. Kis ideig haboztam, s utána egy ugrással a vízben termettem. Kicsit úszkáltam a nap visszaverődő sugaraitól oly szépen csillogó tóban. S most már fel-frissülve siettem vissza a táborba. A sátrakba be-bekukkantottam. Egyhangú kép tárult elém. A chavérok és chavérák még mind aludtak, pedig a nap már a hasukra sütött. A nagy, ünnepélyes csendben csak az alvók egyenletes szuszogása s itt-ott egy-egy horkolás vagy köhintés hallatszott. Hirtelen kúrtszó töri meg a csendet. S felcsendül a Boker-Tov dallama. Senki meg sem mozdult. Erre még a szemüket sem nyitják ki. De pihenésük nem tart már sokáig, mert megjelenik Gideon, kezében vízzel telt kancsóval. „Itt a Balaton” kiáltással a chavérok nyakába zúdítja a vizet. S ettől már igazán felébrednek, s álmos szemmel tornászni vánszorognak.

A „Habonim“ kiállítása.

Alighogy visszajöttünk a mosaváról, egyre inkább foglalkoztunk azzal a gondolattal, hogy megmutassuk — főleg önmagunknak, — hogy mit tudunk produkálni, és mire vagyunk képesek.

Így jutottunk ahhoz a gondolathoz, hogy egy kiállítást rendezünk, ahol meg kell nyilvánulnia mindannak, amit elértünk munkánkban nyolc hónapos fenállásunk alatt.

Rajzoló chavérjaink csak néha-néha mutattak meg nekünk egy-egy újabb plakátot vagy egy újabb feliratot. Azt képzeltem, hogy lassan, de biztosan haladunk a kész kiállítás felé.

De minél rövidebb idő választott el bennünket a megnyitás napjától, annál üresebbnek tűnt.

Az utolsó délelőttöt én is ott töltöttem a már majdnem teljesen kész kiállításon. Az izgalom már a tetőfokon volt, és éreztük, hogy csak az utolsó simítások hiányoznak.

Az egyik szobában valamelyik chavér még egy felirat betűit javítgatta, a másik szobában kalapálás hallatszott. Egyszóval mindenki azon igyekezett, hogy minél előbb és sikeresen befejezzük munkánkat.

Noha volt néhány chavér, aki a munka oroszlánrészét vállalta, a várakozás izgalma mindenkihez eljutott.

Később megfigyeltük, hogy aki végignézte a kiállítást, legtovább abban a szobában maradt, ahol az ifjúsági mozgalom életét láthatta.

A falon egymás mellett kiadványok voltak, mellettük az asztalokon az ipari és mezőgazdasági hachsarák produktumai. A kén-chavérok munkái egy külön asztalkán. Mindenki meggyőződhetett arról, hogy a gyermekotthonokban, a cofeplugákon lévő chavérjaink nem töltik semmivel a napot.

Mi magunk pedig láthattuk a kiállításon azt, amit a legfaiatalabbtól a legidősebbekig chavérjaink elértek. Ez a látvány nem kelti bennünk a megalégedettség érzetét, legfeljebb újabb munkára ad kedvet.

A Palmach-kén megalakulása

Novemberben jelentős esemény történt a pesti kén történetében. Új kén létesült és eggyel megszorodott kénjeink száma. A kvucat Hapoél, kb. 7—8 chavér kivált a régi kénből, hogy egy új pontot létesítsen.

Az indíték a kvucák közti verseny volt, amelynek győztese a Hapoél lett. A kiválás és az új kén létrehozása meglehetősen hirtelenséggel történt és komoly kezdeti eredményeket mutatott fel. Igaz, hogy helyiségükből, ami egy kis barátságatlan helységből állt, már a második nap kitették — az új kén, a *Palmach kén*, a mozgalom új pontja megvalósult.

A fejlődés megindult, dolgoztunk, szerveztünk, tanultunk és erősödtünk. December közepén, a chanuka ünnepe, megtartottuk beindító nesefünkét.

A téli mosaván megalakítottuk a Máápil mihával a Pil-Pál kvucát, és megnyertük a mosava-versenyt: a *vándordegelt*.

A mosava után újult erővel láttunk a munkának és a szervezésnek. A mosaván nyert eredményeket átadtuk az itthonmaradottaknak is. Elhatároztuk, hogy megduplázzuk létszámunkat. Azóta alaposan megnövekedtünk. Hosszú munka árán cofe-cair-kvucát is felállítottunk.

Ma a helyzet az, hogy van három kvuca cofebogérok, és egy cofe cair pluga. Kiadtunk egy önálló Itont, a Chavéruot, rendszeresen tartunk szichákat, gondoskodunk tarbut- és szórakozási programról. Legfontosabb feladatnak tartjuk most a szervezést. Jövőbeni programunk további munka, gyarapodás. A tavasz megérkezésével nagyobb súlyt akarunk fektetni az *ivritre*, *sportra* és a vasárnapi *tijulokra*. A nyáron pedig egy szerény tervük, hogy a kén chavérjai közül minél több menjen mihára, sőt mivel egy új kén alapítottunk, tervünk új mihát is alapítani.

Befejeződött a téli mosava. A chavérok és a chavérák visszamegvalósítani, előbb új kén, aztán új mihát, majd aliját, hitjasvutot és kibbucot!

Téli mosava.

Téli mosavánk december 24-től január 2-ig tartott.

A mozgalom életében jelentős fordulópont a mosava. Megmutatja, hogy a mozgalom egyes pontjai milyen fejlettek, milyen erősek. Általában a mosavának vannak célkitűzései, a mosava létrehozásánál vannak elgondolások. S akkor mondható eredményesnek, ha beváltja az elgondolásokat, megvalósítja a kitűzött célt.

A nyári mosava azt célozta, hogy minél több embert hozzon be a mozgalomba, az szervező mosava volt.

Ez a téli mosava már egészen más jellegű volt. Nemcsak azért, mert akkor nyár volt, meleggel és Balatonnal, és most tél, hideggel (de sajnos kevés hóval), hanem mert az nagy létszámú volt, ez kis létszámú, válogatott chavérokkal. Ennek a mosavának a célja is — természetesen — egészen más volt. A különböző hachsarák, pontok, plugák, kének, mihák chavérjait akartuk közelebb hozni egymáshoz, egy jó mozgalmi szellemet kialakítani, és chevrákat létrehozni. Ez a mosava inkább a tanulást szolgálta. És ez a mosava jólsikerültnek, eredményesnek mondható, mert a célját elérte, eggyé forrott az egész mozgalom, megismertük egymás életét és munkáját. Tudatosodott bennünk, hogy ha különböző pontokon is vagyunk, de egy mozgalom köt minket össze, chavérok vagyunk. Kialakultak chevrák. A mozgalomban egy jó garin alapja a chevra. És ez a mosava olyan nagy lépéssel vitte előre chevránk kifejlődését, amely fejlődésre különben, mosava nélkül hosszú hónapok kellettek volna. Az egész mosavát áthatotta egy jó, cofei, ifjúsági szellem. Eleinte, az első napokban akadt bőven hiba, ellentét a chalucok és kénesek közt, sovinizmus, meg nem értés, de ezek hamarosan eltűntek, és helyet adtak egy megfelelő szellemnek. Ezen a mosaván tanultunk is. Nemcsak,

amit a szichákon hallottunk, hanem egymástól is. És nem legutolsó sorban szórakoztunk, jól szórakoztunk. Jól éreztük magunkat, érdemes volt elmenni a mosavára. Azért hiba is volt, — számoljunk be erről is. Két nagy hiba volt: a mosava rövid ideig tartott, nagyon hamar befejeződött, és nem volt hó. Nem lehetett síelni, hócsatázni, hóembert építeni, és nem lehetett hóban mosakodni.

Ne nem baj, azér azzal az érzéssel mentünk el a mosaváról, hogy jó volt.

Cvi Schwartz 1922—1947.

Már december első napjaiban idegesen jártunk-keltünk, aggódva vetettünk egymásra egy-egy rövid pillantást. Furcsán éreztük magunkat, hisz mindnyájunknak érthetetlen volt, hogy Ferike beteg. Beteg és ágyban fekszik! Bárki másnál ez fel sem tűnt volna, hiszen gyakran fordult elő, hogy egyik-másikunk futó influenzával megbetegedett, és egy kis lázzal ágyban feküdt. Ferikét azonban még senkisémm látta betegen feküdni. Jól emlékszünk rá, mikor ökölmnyi daganatokkal a nyakán rohant reggeltől estig a városban, vételezett, szervezett, utazott, ha kellett, hórázott, 100 kilós zsákokat cipelt és mindezt áradó jókedvvel, mintha semmi baja nem lenne, cofei lelkesedéssel, odaadással tette. Semmi nem számított nála, mikor mozgalmi munkáról volt szó, felkelthetted őt éjjel, legmélyebb álmából, és nem volt az a munka, amire nem vállalkozott volna, ha a mozgalom ezt megkívánta.

Abból az erdélyi Habonimból indult el, amely ma nálunk a mozgalmi tradíciót jelenti, még elemista korában került a mozgalomba, mint kis cofe cair, és azóta megszakítás nélkül dolgozott mindig ott, ahol éppen szükség volt a munkájára. A pilug idején ő volt szinte az egyetlen chavérunk, aki az új mozgalom kereteinek technikai felépítését végezte, ő indított be új plugákat, mihákat és mindezt a legnagyobb felelősségtudattal és lelkiismeretességgel. Felejthetetlenül él emlékünkből az a munka, amit a nagy nyári mosava előkészítésével végzett. Mikor már csak egy-két nap választott el a mosava kezdetétől, és még a szállítási nehézségek miatt mindig bizonytalan volt 600 embernek az élelmezése, már mindenki hajlott a kétségbeesésre, tanácstalanul futkostunk ide-oda, amikor Ferike, mint egy mentőangyal, megjelent két hatalmas Stude-Bakerrel, és meg volt mentve a helyzet.

Most is előttem áll, amint a mosaván elsőnek mászik fel a készülő hatalmas migdál tetejére és irányítja az őrtorony

építését. Elöttem áll, ahogy a mödurához fakötegeket cipel, előttem áll, ahogy hangulatot csinál és ahol ő megjelenik, ott élet, vidámság van.

Sokan voltak, akik haragudtak rá nyers modoráért, de mi, akik nap mint nap együtt voltunk vele, mindig tudtuk, hogy ez csak a felszín, a külső máz, amely mögött melegen érző szív és mindenki iránt jószándék és segíteni akarás rejlik.

Egyike volt azoknak a chavéroknek, akikről úgy éreztem mindig, hogy szívesen élném le vele az életemet egy kibbucban, a kollektív ember ideális ritka típusa volt, olyan chaluc, amilyen az új generációban egyre ritkább lesz.

Ha fényképét nézzük, nem tudjuk elhinni, hogy nincs többé. Az ilyen emberek mindig fiatalok maradnak és mindig köztünk élnek!...

A cofe-pögisáról . . .

Befejeződött a téli misava. A chavérok és a chavérák visszatértek chevráikhoz. A viszontlátás feletti öröm elmúlt s ekkor meglátták, hogy a chavrati élet már nem kielégítő. A mosava alatt egy új élet alakult ki előttünk és bennünk, új célokkal és egy szebb beteljesülés álmával. *Mindenki vár önmagától és minden chavérjától valamit, ami a chevrát előbbre juttatja azon az úton, amelynek végcélja Erec Jiszráél.* Ezt a sok tervet közös nevezőre hozni a cofe-pögisa volt hivatva. A cofe-pögisa a mozgalom cofe-sichvájának egyik legnagyobb jelentőségű eseménye. Ekkor fektetjük le a sichva további életének minden eseményét, jövő célját s levonjuk a tanulságot az elmúlt időkből.

Egy szép napon benépesült a szabadsághegyi miha. Vidám kiabálás verte fel a környéket, szálltak a sirek, hirdetve, hogy a sichva új, friss erővel és munkakészséggel készül jövő életének előkészítésére.

Megkezdődtek a beszámolók; makói kén megalakulása, az algyői és a fürjutcai miha fejlődése, a Palmach-kén jövő programja, a szabadsághegyi miha és a cofe-pluga élete és tervei, mind egy közös célért való küzdelmet fejeztek ki, hogy méltók legyünk a cofe névre és arra, hogy egykor Erec úttörőinek munkáját folytassuk.

Felvetődtek a problémák és születtek az elhatározások. Mindannyian a baráti kapcsolatokat kívántuk megteremteni és ezt közös tarbut-munkával valósítjuk meg. Egy új, minden hónapban megjelenő cofe-itont adunk ki, mely élénk bizonyítéka lesz sichvánk aktivitásának.

Ezen az itonon keresztül is fejlesztjük a chavéri kapcsolatokat. Minden munkánkról, terveinkről értesítjük a sichva minden pontját.

Minden tervünk arra irányul, hogy *a közösségi munkát, a chevrák között már itt a galutban megkezdjük*, mert tudjuk azt, hogy magunkra vagyunk utalva, s egyedül mi, — *zsidó cofek* —

csak közös munkával érjük el azt a fokot, amelyet minden produktív zsidó chevranak el kell foglalnia Erec Jiszáélban.

Ez a munka vár ránk. Súlyos feladatokkal és nehézségekkel kell talán megküzdenünk, de helytállunk és bebizonyítjuk, hogy méltó utódai leszünk ereci chavérjainknak.

Reggel hat óra van, amikor a hosszú kocsit után a kanyarban feltűnik a tanya. Nem is annyira nekem, — aki most jövök a városból és hozom a lisztet — én már régen ismerem ezt a távoli épülettömböt, hanem az idegen utazónak is szemébe ötlik a tanya. Mi az, amivel magára vonja a figyelmet?

Már egy-két kilométer távolságból feltűnik a magas dombon épült épület, mellette a hosszú rúdon lengő degel. Egyre közeledünk. Már teljesen kivehetők a zászló színei, kék-fehér. Körülötte a fiatal, életkedvvel teli, dolgozó fiúk, lányok nyüzsgő csoportja. Valami idegenszerű melódia üti meg a fület. Nem számomra jelenti ez az idegenszerűt, számomra nem ismeretlen ez a távoli tanya, éppen oda igyekszem. Tudom, hova megyek, *haza megyek*, ez a tanya nem más, mint hachsara, számomra otthon, a nyüzsgő fiúk-lányok az én chavérjaim, testvéreim, és ezek a melódiák héber dalok, amelyeken keresztül közelebb jut hozzánk, amiért itt mindnyájan dolgozunk, Erec Jiszáél. Nehéz azt itt leírni, hogy milyen érzelmeket vált ki belőlem vagy válthat ki mindenki, aki ezt látja. Ez a kép a zsidó fiatal-ságnak egy kis töredéke, mely e nagy világégés után újult erővel kezd hozzá saját hazájának felépítéséhez.

Hachsara szó szerint annyit jelent, hogy előkészítés. Előkészítés arra az útra, amelyen nekünk, zsidó ifjúságnak haladni kell, ha komoly építő chaluci munkát akarunk végezni. De lassan eljutottunk egészen a kapuig, menjünk be és nézzük meg, milyen is nálunk az élet és nekünk, chalucoknak hogyan telik el egy nap a hachsaránkon, „átmeneti galuti otthonunk”-ban.

Ahogy begördül a szekér a tanyai udvarra, ismert tanyai kép tárul elénk. Dolgozó, sürgő-forgó chavérok szaladgálnak. Mielőtt a szekeret lerakják, még valami feltűnik, amit máshol, más gazdaságban nem lehet tapasztalni. Az embereken látszik, hogy munkájukat szívesen, kedvvel végzik, és nem úgy, mint a béres vagy a tanyai napszámos, akin meglátszik, hogy arra gondol, minek nekem sietni, ráér, egy a fizetés, minek legyen annak a másiknak többje. Ezek az itt dolgozó chalucok tudják azt, hogy amit csinálnak, önmaguknak teszik, maguknak dolgoznak. De mire ezek a gondolatok végigkószálnak bennem, már itt is a chevra egy része, és serényen adogatja le a zsákokat, miközben én már a Mukit fogom is ki a kocsi elől. Három-négy chavér

hordja szorgalmasan a zsákokat a machszanba. Közben bekötöm a lovat, megetetem, és már hallom is a konyha felől a bachurák hangos invitálását a reggelihez. Míg eljutok a konyháig, kutyáink ugrálnak körül, és már előre látom, hogy nem fogok egyedül reggelizni. Mikor bemegyek a moadonba, az asztal körül ott ül a chevra egy része. Még nem reggeliztek. Pár perc és mindenki együtt van. Megkezdődik az evés. Utána ki-ki a maga munkájára megy. „Chevra, akik kapálni jönnek a nagylaposi tagba, induljunk!” — halljuk az udvar sarkából Jozsef hangját. „Jichák, fogj be!” — kiabálják másfelől — „megyünk lucernáért, akik a kaszálóra jönnek, siessenek, mert szekérral jöhetnek.” Az egész tanya élénk, reggel hét óra, a különböző csoportok énekelve indulnak, és pár perc múlva mély csend borul a tanyára. Azért nem ment el mindenki. Nézzünk szét kicsit jobban. A mosókonyha felé látjuk a bachurákat, kik nagy hévvel mossák a chevra egy hét alatt összegyűlt szennyesét. A szobákat takarítják, és a konyhán két bachura készíti az ebédet. A szekér délig kétszer fordul. Egyszer lucernával, egyszer szalmával. Az istálló környéke megélénkül, a szekéren hazajött chavérok kazalba rakják a szalmát, padlásra a lucernát. Lassan négy óra lesz. Messzi énekszó jelzi, hogy a chevra jön haza a munkából. Gyors mosakodás a kútnál és a társaság már ott ül a megterített asztalnál és az „asré hais” hangjai mellett várja az ebédet. Már ki is van tálalva, de még mindig énekelnek evés helyett. Chava, a szakács rohan az istálló felé, s közbe Jichaknak kiálja: „gyere már, hagyd azokat a lovakat, a kaja kihűl”. Még pár pillanat, és az egész chevra együtt ül. Megkezdődik az ebéd. Ebéd után egy kis pihenő és este szicha. Utána vacsora. Akiknek dolguk van az állatok etetésével, elvégzik, a konyhások elmosogatnak, a többiek mennek megcsinálni a mödurát. A möduránál halljuk Smuli szadránunk mély hangját, mely a közelgő horát hajomot jelzi. Itt mindenki megtudja másnap beosztását. Utána a közös program következik a mödura lángjai mellett, éneklés, óra, bën-háhárim, ereci táncok, rögtönzött nefesek. Mindenki friss és jókedvű, senki sem fáradt. Ez a családi együtt-lét másnapig is eltartana, ha nem hallanánk Smuli figyelmeztető szavát: $\frac{1}{2}$ 11, chevra, lajla tov!” Mindnyájan, kik itt vagyunk együtt, ilyenkor visszagondolunk az elvégzett napi munkára, és abban a tudatban alszunk el, hogy ezzel a nappal is közelebb vagyunk végcélunk, Erec Jiszráélhoz.

Egy lépéssel a chaluciut előtt . . .

(Riport egy Miháról)

A nappali szobában ülünk. A falakon díszek, térképek, fekete iskolatábla. Az ablakból idelátszik a hófödte kert. Velem szemben a Chavér. Tizenhatéves, vidám, mosolygó arcú fiú. Tanonc.

— Mióta vagy a mihán? — kérdezem.

— Kb. 3 hónapja, — feleli.

Megkérem, mesélje el a körülményeket, ahogy idekerült.

— Édesapám szabó volt, meghalt. Öten vagyunk testvérek. Legidősebb bátyám gyárban dolgozik, nővérem férjhezment, az ura meghalt, most ő is otthon lakik. Sajnos nem igen jut munkához. Mi csak ténferegünk otthon. Én nem dolgoztam, két öcsém nem járt iskolába, drága volt a könyv. Most már tudom, milyen életet éltünk akkor. Nem hibáztatom anyámat, bár piszkosak, elhanyagoltak voltunk egész nap. „Lógtunk”, de anyám talán még szerencsétlenebb volt. — Elgondolkozik. — Furcsa, hogy akkor nem gondoltam erre. Gyakran veszekedtem vele apróságokért, amelyeket nem tudott előteremteni. Igen . . .

Most már megered a nyelve.

— Akkor jöttek a srácok. Találkoztam egyikkel, aki akkor már a mihán volt. Együtt jártunk elemibe. Beszerveztek. Emlékszem, éppen péntek este kerültem ki, Oneg Sabbath volt. A chevra a hosszú, fehérén megterített asztalnál ült, az asztalon gyertyák égtek. Vacsora után félhomályba borult a szoba, és felhangzott a péntek esti dal. Mindez idegen volt előttem: a srácok, a dal, a szöveg, meg az a hangulat, ami előntötte őket. Ott ültem az asztal végén, zavarban voltam, bámultam. Egyszer csak érzem, egy kar fonódik a vállam köré, akkor veszem észre, hogy az egész chevra már egymást átkarolva ül és énekel. Melegség öntötte el szívemet. Tetszett. A verseket még nem értettem, de a villámtréfákon már hatalmasakat nevettem. Mingyárt akkor kaptam ivrit nevet. Most . . . most már érzem,

mi volt akkor ez a hangulat, most, hogy már 3 hónapja együtt élek, dolgozok, szórakozom ennyi hozzám hasonló bachurral és bachurával. Így kerültem ide.

— Beszélj egy kicsit a chevráról. Csupa ilyenforma chavér van itt, mint te? — kérdem.

— Nem. Vannak iskolások, jómódú szülők gyermekei, meg szegényebbek is, de ez itt nem sokat számít. Tiszta ruhát egyformát kapunk, már mi is rendesen járunk, ők sem flancoznak.

— Nincsenek félreértések tanoncok és iskolások között?

— Miért volna? — bámul rám. — Hisz mindannyian tanulunk. Mi ugyan korábban kelünk, későbben jövünk haza, viszont ők végzik a házimunkát hét közben. Aztán ők is csak chalucok lesznek Erecben. Nálunk mindenki dolgozik, és igyekszik munkáját lelkiismeretesen elvégezni. Nekem is, mikor idejöttem, a legrövidebb időn belül el kellett helyezkednem. Akkor sajnáltam a lógást, most már látom, jobb így. Örömet szerez, mikor látom, hogy fejlődöm a szakmámban.

— Mit csináltok egész héten?

— Hétköznap dolgozunk, iskolába járunk, esténként tanulunk. Legtöbbet általános ismereteket, számtan, irodalom, stb., mozgalmi tarbutot, ivritet, énekelünk és játszunk. Egyszer egy héten jön az orvos, és egyszer megyünk színházba vagy moziba. Rendszerint vasárnap, aztán hazamegyünk szüleinkhez.

— Foglald össze röviden, mit tanultál három hónap alatt.

Sokáig gondolkozik. Látszik, jól meg akarja fontolni a választ.

— Azt, hogy az ifjúság életképes. Azt, hogy a zsidóság életképes, és hogy nem szégyen zsidónak lenni. Hogy jó dolgozni, tanulni. A legjobb az egészben, hogy tudom, fejlődök. Csak... Igen, még azt is megtanultam, hogy még nagyon keveset tudok.

— Melyik szichát szereted a legjobban?

— Palesztinográfiát és történelmet.

— És melyiket legkevésbé?

Torkára mutat: a sirimet.

— Melyiket tartod a legfontosabbnak?

Elkomolyodik. — Az ivritet! Tudom, hogy anélkül Erecben nem lehet megélni.

Még három villámkérdés.

— Legkedvesebb ételed a mihán?

— A csokoládé, — feleli. Megbotránkozott arcot vág. Hogy elhet ilyesmit kérdezni?!

— A legkellemetlenebb élményed?

Szokatlanul komoly felelet.

— Még mindig nem szoktam le a cigarettáról. Pedig nagyon akarok, mégis, még egyet-egyed elszívok, ha munkahelyemen megkínálnak. Nagyon rossz gyengének lenni, nem tudni betartani az absztinenciát. De már két éve dohányzom erősen, és otthon nem törődtek velem.

— Legkellemesebb élményed?

— A kevélynyergi lajla tiul a téli mosaván. Soha még olyan szépet nem láttam, mint a dérrel fedett bokrot, fát, mezőt, sziklát az éjjeli holdfényben.

Búcsúzunk. Már a kertben járok, amikor a chevra kórusban kiáltja utánam: „Chazak veamac: légy erős és bátor.”

* * *

Igy készül, fejlődik a zsidó ifjúság. Nem fejhajtásra, meg-alázkodásra, hanem *munkára, tettekre: ÉLETRE!*

LELTÁROZVA

2012 MÁRC 14.

Ejn-Zétim.

Ejn-Zétim — vagy ahogy az arab világban élt zsidók ismerik: Ejn-Zejtun (Ejn-Al-Zeitun). A Talmud vagy Midras lapjai nem ismerik ezt a helyet, amelyet az Izlám előtti történet nem említ. És mégis vannak egyes bizonyítékok Safed történelem-könyvében, bizonyítékok, melyek egy ősi, generációkon keresztül húzódó Ejn-Zétim-i tradícióról szól.

Erről a helyről legelőször az irattár egyik levele beszél: „Éjn-Al-Zejrután” név alatt. Rabbi Szádja Bar David Ejn-Zeitun városában lakott, Cfat államában.

Rabbi Szadja Bar Dávid először említi meg ezt a helységet Ejn-El-Ziruan név alatt, beszélvén egy kántorról (chazan). Tudjuk ebből, hogy létezik itt egy zsidó közösség egész a 13-ik századig és feltételezhetjük, hogy ez a közösség a keresztes háborúk előtti időkből létezik, vagy legalább is azóta. A 14-ik század zarándokjai épp úgy, mint rabbi Jakov Párisból (1235) megemlítik rabbi Chanania Ben Dosa sírját e helyen.

Rambam egyik tanítványa 1473-ban rabbi Eliezer Horkanos sírjáról beszél és harminc évvel ezelőtt 1441-ben rabbi Jicchák Málká-ból, az Ejn-Zétim-i temetőről ír.

Az első világos jegyzéket az Ejn-Zeitim-i jisuvról 1522-ben olvashatjuk rabbi Mose Basula zarándok könyvéből: „Utazások Erec-Jiszráelben”. Ő ezt írja: „Voltam Ejn-Zétim-ben, helység, mely 3 km-re fekszik Cfat-tól. Ott lakik 40 zsidó család, a helység templomában a Tóra 26 tekerce található. Nem messze a helységtől rabbi Jehuda Bar Elai és annak fia vannak eltemetve. A síron egy mandulafa kiszáradt törzse van.

Mesélik: egy arab asszony felmászott erre a fára anélkül, hogy engedélyt kért volna a chaszidtól. Büntetésül leesett a fáról és zúzódási fájdalmakat szenvedett egész addig, míg a kezén lévő arany-gyűrűket nem adta a chaszidnak. A gyűrűk árán olajbogyó fákat vásároltak, úgy, hogy ma ezen a helyen 400 olajbogyó-fa található. Ez 60 évvel ezelőtt történt. Ebben

az időben egy 40 családból álló jisuv, vagyis 200 lélek nem tudott megélni kereskedelemből, vagy házalásból, bizonyára foglalkoztak földműveléssel is. A történet a 400 olajbogyó-fával bizonyítja ezt a következtetést.

A templom létezése a Tóra 26 tekercsével még egy bizonyítéka az Ein-Zétim-i Jisuv előőrehaladottságának. Ezek a bizonyítékok azt mutatják, hogy ennek a falunak a zsidói szakadatlanul be vannak gyökerezve a földbe és nem hagyták el az országot egyszer sem. Az ezelőtt 60 évvel történt eset az arab növel, szintén bizonyítéka e Jisuv régiségének. Csakis egy arab megszállás előtti helység beszélhet a muzulmánok által megszentelt szent sírokról.

1539-ben Rabbi Izachar Ben Mordechai mesél a Tóra olvasásáról Ein-Zétimben Purimkor. Ő elénk tárja az Ein-Al-Zeitun-i szokásokat, ami szintén egy bizonyítéka ennek a helynek régiségéről. A helység zsidói — mondja ő — földműveléssel foglalkoztak, különböző gabonákat termeltek, gyapotot stb. E kor egy másik könyvében említik meg először e helység zsidó nevét: Ein Zétim.

Egy másik bizonyítékunk a 16-ik századból ered, ekkor az Ein Zétim-ben lévő „Jesivá”-ról írnak. A Michigani angol egyetem egyik könyvében szó van egy rabbiról, aki tanulmányait Ejn Zétimben végezte.

Mindezek a dolgok a Jisuv folytonosságát bizonyítják, ellenben a rombolás is gyakori eset a jisuv életében. 1607-ben Slomo Minniszteri a következőket írja Ejn Zétimről: Találhatók ott lerombolt templomok és elhagyatott lakatlan házak. Ezekben annak dacára, hogy a helység el volt hagyva, a templom a Tóra tekercsével létezett.

Az 1834-i pogrom alkalmával sokan menekültek Ein Zeitimbe, ott tartózkodva egészen a pogromok végéig — majdnem egy hónapig. Erre az időre szerződtek maguknak egy rabbit.

1838-ban Mose, Montefiore titkára Cfátról Ein Zétimbe menekült a drúzok elől.

1844-ben a „Chibát Jerusáláim” című könyv szerzője megemlíti: „Ma az Ein Zétim-i templom már nem létezik. Mondják, hogy a forrás melletti épület állítólag templom lett volna. Továbbá, mesélik még, hogy pár évvel ezelőtt a muzulmánok találtak itt egy Tóra tekercsét, amit Cfátra vittek.

Így fejeződött be a régi Ein Zétim-i Jisuv története. Mindmáig látható az épület, amely hosszú ideig templomul szolgált.

A múlt század végén, 1891-ben az „Agudát Há-elef”, amit az oroszországi „Chovevé cion” tagjai alapítottak, 6000 dunám

földet vásároltak az Ein Zétim-i földekből. Így újult meg a régi zsidó jisuv ebben a helységben, miután 200 évig szünetelt.

Ez a település a nyomorral küzdött húsz esztendeig. Még 1919-ben lakott itt 20 család, 100 lélek. Ennek dacára nem kísérte siker és szerencse Ein Zétimet. Az első világháború idején, mikor az összes többi települések új erőkre tettek szert, Cfat és környéke, Birja meg Ein Zétim megindultak a lejtőn.

Ein Zétim már 1929 Áv havában gyenge település volt, mikor a zavargás kitört. Ein Zétimet megtámadták, épületeinek egy részét lerombolták, felgyújtották, emberéletben is voltak áldozatok. Lakosai szétszéledtek és nem tértek többé vissza, a földeket idegenek vették meg. Az utóbbi években megjelent egy ujságcikk, melyben közlik, hogy Ein Zétim földjei eladóak az építkezni akaróknak.

Nem egyes házak felépítéséből fog megújulni az elhagyott jisuv. Csakis egy radikális újítás, csakis egy mezőgazdasági alapokkal bíró aktív zsidó jisuv fogja tudni megállni a helyét.

